

TAMPEREEN
AMMATTIKORKEAKOULU

YRITYSKAUPPA JA YRITYSJÄRJESTELY

Verovaikutukset ostajalle tai vastaanottajalle

Satu Arponeva

Opinnäytetyö
Huhtikuu 2018
Liiketalouden koulutus
Oikeudellinen asiantuntijuus

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutus
Oikeudellinen asiantuntijuus

SATU ARPONEVA:

Yrityskauppa ja yritysjärjestely
Verovaikutukset ostajalle tai vastaanottajalle
Opinnäytetyö 51 sivua, joista liitteitä 6 sivua
Huhtikuu 2018

Opinnäytetyön aiheena oli pienten osakeyhtiöiden yrityskauppa- ja yritysjärjestelymuodot, sekä niiden verovaikutukset ostajalle tai vastaanottajalle. Tavoitteena oli selvittää eri kauppa- ja -järjestelyvaihtoehdot sekä niiden verokohtelu. Tarkoituksena oli luoda toimeksiantajatilitoimiston asiakasyrityksille muistilista yleisimmistä kauppa- ja järjestelymuodoista ja niiden verovaikutuksista. Muistilista on suunnattu pienyrityksille, jotka harkitsevat yrityskaupan tai -järjestelyn toteutusta ja ovat kiinnostuneita tulevasta verokohtelusta. Opinnäytetyön ja muistilistan tarkoituksena oli syventää asiakasyritysten yrityskauppojen, yritysjärjestelyjen osaamista sekä verotuksen tuntemusta ostajan tai vastaanottajan näkökulmasta.

Tutkimusmenetelmä oli lainoppi ja työn yleinen tavoite oli kokonaisvaltainen tiedonhankinta aiheesta. Lähteinä käytetään aihetta koskevaa kirjallisuutta sekä asiantuntija-luentoja. Työn keskeisiä oikeuslähteitä ovat osakeyhtiölaki sekä elinkeinovero- ja tuloverolaki.

Koko yrityskauppa- ja -järjestelyprosessi on suunniteltava ja toteutettava tarkoin, jotta se on taloudellisesti kannattava ja verotehokas. Yrityskauppaan ja yritysjärjestelyyn on hyvä varata riittävästi aikaa sekä hyödyntää kattavasti asiantuntija-apua. Verosuunnittelun avulla yrityskaupan tai -järjestelyn onnistunut lopputulos on paremmin saavutettavissa.

Yrityskaupat ja yritysjärjestelyt eroavat keskenään merkittävästi verokohtelun ja omaisuus- ja omistussuhdejärjestelyiden osalta. Yrityskaupoissa osakkeiden tai toiminnan omistus ja omaisuus siirtyvät kokonaisuudessaan myyjältä ostajalle. Verolakien asettamat verovaikutukset jäävät yrityskaupoissa usein pieniksi, sillä kaupan verot maksaa pääsääntöisesti myyjä. Merkittävät veroriskit voivat kuitenkin seurata huolimattomasta kaupan suunnittelusta ja toteutuksesta. Yritysjärjestelyistä taas säädetään verolaeissa tarkoin. Elinkeinovero- ja tuloverolaki asettavat järjestelyiden toteutukseen tarkat edellytykset, joiden on täyttyttävä, jotta veroneutraalia yritysjärjestelyä päästään hyödyntämään. Vastaanottavan yhtiön verotus määräytyy siirtyvän omistuksen ja omistusrakenteen mukaisesti. Yrityskaupoista ja yritysjärjestelyistä ei välttämättä seuraa ostajalle tai vastaanottajalle merkittäviä veroseuraamuksia, mutta siihen vaaditaan huolellista verosuunnittelua ja lakien tuntemusta.

Asiasanat: yrityskauppa, yritysjärjestely, verotus, ostaja, vastaanottaja

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Administration
Legal Expertise

SATU ARPONEVA:

The Taxation Effects in a Corporate Acquisition from the Buyer's Perspective
Bachelor's thesis 51 pages, appendices 6 pages
April 2018

The subject of this bachelor's thesis was the acquisition of a small company and the effects on the taxation, and the study was carried out only from the buyer's perspective. The purpose was to find out what alternatives the company has and what the taxation effects are. The aim was to create guidelines for the client companies of an accounting firm. The checklist covers the common forms of business and the taxation effects. The checklist is targeted to small companies who consider an acquisition and think of the taxation treatment. The study is supposed to deepen the client companies' understanding of acquisitions and taxation.

The research method of this thesis was legal. The aim was to provide comprehensive information on the subject. The theoretical part of the thesis consists of literature, legal documents, expert posts and other publications of interest.

It is good for companies to carefully plan the entire acquisition. Taxation effects are quite different in various corporate acquisitions. Successful processes require expert assistance in various fields. The differences in taxation, equity and ownership are major. Taxation laws regulate all acquisitions and enable a lot of possibilities. The best acquisition will take place if the companies have enough time and their finance is in good shape.

Key words: corporate acquisition, taxation, buyer

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	YRITYSKAUPAN JA -JÄRJESTELYN TERMIT, YLEISET TAVOITTEET JA VEROKYSYMYKSET	9
3	VALMISTAUTUMINEN YRITYSKAUPPAAN TAI -JÄRJESTELYYN	11
4	YRITYSKAUPPA- JA YRITYSJÄRJESTELYPROSESSI.....	12
	4.1 Suunnitteluvaihe	12
	4.2 Due diligence	13
	4.3 Toteuttamisvaihe.....	14
	4.4 Sopeuttamisvaihe	16
5	OSTOKOHTEN STRUKTUROINTI JA ARVONMÄÄRITYS	17
	5.1 Omistusrakenne	17
	5.2 Ostokohteen arvonmääritys	18
	5.3 Siirtyvän omaisuuden arvostus	19
	5.4 Laskennalliset verot	20
	5.5 Ennakkoratkaisuhakemus Verohallinnolle tai keskusverolautakunnalle.....	20
6	YRITYSKAUPPA.....	22
7	OSAKEKAUPPA.....	23
8	SUBSTANSSIKAUPPA ELI LIIKETOIMINTAKAUPPA.....	26
9	YRITYSJÄRJESTELY	28
10	OSAKEVAIHTO	29
11	LIIKETOIMINTASIIRTO	32
12	JAKAUTUMINEN	35
13	SULAUTUMINEN	38
14	POHDINTA.....	41
	LÄHTEET.....	43
	LIITTEET	45
	Liite 1. Muistilista toimeksiantajan asiakasyrityksille	45

LYHENTEET JA TERMIT

EVL	Elinkeinoverolaki 4.6.1968/360
HE	Hallituksen esitys
KHO	Korkein hallinto-oikeus
KonsAvL	Laki konserniavustuksesta verotuksessa 21.11.1986/825
OYL	Osakeyhtiölaki 624/2006
Pk-yritys	Pienet ja keskisuuret yritykset
TVL	Tuloverolaki 30.12.1992/1535
VSVL	Varainsiirtoverolaki 29.11.1996/931

1 JOHDANTO

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan pienten osakeyhtiöiden yrityskauppa- ja yritysjärjestelymahdollisuuksia ja niiden verovaikutuksia ostajan tai vastaanottavan yhtiön näkökulmasta. Tavoitteena on selvittää osakeyhtiön vaihtoehdot yrityskaupan tai -järjestelyn toteuttamiseen ja niiden verokohtelu. Työssä käsitellään yrityskauppa- ja yritysjärjestelyprosessi, yleisimmät toteutusmuodot ja verovaikutukset ostajalle tai vastaanottajalle. KHO:n ratkaisuilla nostetaan esiin yrityskaupan ja -järjestelyn verokohtelun oikeuskäytäntöä. Aihevalinta perustuu oman ammattitaidon kehittämiseen. Työn tutkimusmenetelmänä on lainoppi ja tärkeimpinä lähteinä ovat elinkeinoverolaki, tuloverolaki sekä osakeyhtiölaki.

Opinnäytetyön toimeksiantaja on Tampereella toimiva tilitoimistokonserni, joka palvelee yli 450 yritystä. Tilitoimisto tarjoaa asiakasyrityksille taloushallinnon ulkoistamispalveluina kirjanpidon, palkanlaskennan, reskontranhoidon sekä muita asiantuntijapalveluita. Tavoitteena on tarjota mahdollisimman laaja palvelukokonaisuus, niin pienyrityksille kuin suuremmille konserneille. Palvelut suunnitellaan yritysakohtaisesti, joten kaikki palvelut ovat käytettävissä yrityksen koosta riippumatta. Tilitoimisto työllistää noin sata henkeä, jotka työskentelevät taloushallinnon eri tehtävissä.

Yrityskauppa ja yritysjärjestely ovat laajoja aihealueita, minkä vuoksi tässä työssä keskitytään vain osakeyhtiöiden yleisempiin yrityskauppa -ja järjestelymuotoihin, sekä niiden verokohteluun ostajan tai vastaanottajan näkökulmasta. Raportti on suunnattu erityisesti pienyrityksille, sillä tavoitteena on antaa mahdollisimman kattava selvitys eri yrityskauppa- ja -järjestelymahdollisuuksista, jotka eivät ole pienyrityksille ennestään tuttuja. Tässä työssä pienyrityksen määritelmänä on käytetty kirjanpitolaain (30.12.1997/1336) määritelmää: taseen loppusumma 6 000 000 euroa, liikevaihto 12 000 000 euroa ja tilikauden aikana palveluksessa keskimäärin 50 henkilöä. Omistusrakenne, liiketoiminta, toimiala sekä yritysten kokoluokka tekevät niistä jokaisesta oman kokonaisuuden.

Opinnäytetyöraportin liitteenä on toimeksiantajatilitoimiston asiakasyrityksille kohdennettu tiivis muistilista yrityskauppa- ja yritysjärjestelymuodoista, sekä niiden yleisimmät verovaikutukset ostajalle tai vastaanottajalle. Muistilistan tarkoituksena on tukea toimeksiantajan tarjoamaa asiantuntija-apua ja helpottaa ostajayrittäjiä hahmottamaan eri kauppa- ja järjestelymuotoja, sekä niiden verokohtelun pääpiirteitä. Muistilista on suunnattu erityisesti pienille osakeyhtiöille, joilla ei ole aikaisempaa kokemusta tai tuntemusta yrityskaupoista ja -järjestelyistä. Muistilista pohjautuu lainoppiin, eikä sisällä käytännön ohjeita tai kokemuksia. Aihealueen pohjatuntemus on huomioitu opinnäytetyön käsitteiden käytössä sekä raportin sisällössä. Tilitoimiston asiantuntija-apu, raportin luku sekä muistilista luovat tiiviin kokonaisuuden yrityskauppa- ja yritysjärjestelyiden pääperiaatteista. Ne toimivat hyvänä pohjana ostaja- ja vastaanottajayrittäjille, jotka pohtivat eri kauppa- ja järjestelymahdollisuuksia, sekä ovat kiinnostuneita erityisesti niiden verovaikutuksista. Käytännössä jokainen yrityskauppa ja yritysjärjestely ovat tapauskohtaisia, eikä niihin voida aina soveltaa samaa ohjeistusta tai kaavaa.

Jakautuminen ja sulautuminen ovat usein myyjäyhtiön esitöitä ennen yrityskauppaa, mutta koska ne ovat vahvasti seuraaviin kauppa- ja järjestelytilanteisiin yhteydessä, on niiden toteutusmuoto ja verokohtelu käsitelty raportissa. Sukupolvenvaihdos ja yrityksen purkaminen jäävät käsittelyn ulkopuolelle. Työssä vastataan tutkimuskysymykseen mitä eri yrityskauppa- ja yritysjärjestelymahdollisuuksia ostajalla tai vastaanottajalla on ja mitä verovaikutuksia ne tuovat. Aikaisempia opinnäytetöitä on toteutettu erilaisista case yrityksistä, sekä vertailtu eri yritysjärjestelymuotojen yleisiä vaikutuksia. Tämän työn tarkoitus on syventää pienten osakeyhtiöiden tuntemusta yrityskaupan ja -järjestelyn periaatteista sekä niiden verokohtelusta. Työssä ei syvenny tarkemmin yksittäisiin kauppa- tai järjestelymuotoihin, vaan sen tarkoituksena on antaa lukijalleen mahdollisimman laaja tuntemus eri toteutustavoista, niiden pääperiaatteista, tavoitteista sekä verovaikutuksista.

Opinnäytetyön alussa selvitetään yrityskaupan ja -järjestelyn terminologiaa, yhtiöiden yleisiä tavoitteita, verotuksen pääpiirteitä ja ostajan tai vastaanottajan valmistautumista tulevaan yrityskauppaan ja -järjestelyyn. Seuraavaksi käsitellään yrityskauppa- ja -järjestelyprosessi, ostokohteen strukturointi, arvonmääritykset ja muut kaupan verotukseen vaikuttavat huomiot. Yleisten käsitteiden jälkeen syvennyttään tarkemmin toteutusmuotoihin, niiden verokohteluun, sekä mahdollisuuksiin. Pohdinnassa arvioidaan

yrityskaupan ja -järjestelyiden eroavaisuuksia, verosuunnittelun merkitystä lopputulokseen, sekä liitteenä olevan muistilistan hyödyntämistä.

2 YRITYSKAUPAN JA -JÄRJESTELYN TERMIT, YLEISET TAVOITTEET JA VEROKYSYMYKSET

Kun yrityksen omistus ja toiminta järjestellään uudelleen, puhutaan yrityskaupasta. Yrityskauppa termin sijaan puhekielessä käytetään usein termiä yritysosto, sillä se tunnetaan paremmin ulkomaalaisten yritysostojen seurannassa annetussa laissa (13.4.2012/172). Yritysjärjestely-termi taas on vakiintunut elinkeinoverolain (EVL, 4.6.1968/360) käsitteistössä. Sitä on käytetty myös hallituksen esityksessä 177/1995, joka koski yritysjärjestelyiden elinkeinotulon verottamisesta annetun lain ja eräiden muiden lakien säännösten muuttamisesta. Yritysjärjestelyä on oikeuskäytännöissä viitattu veroneutraaleiksi, kuten ratkaisussa KHO 2012:23. Kun on puhuttu verosuunnittelusta, on käytetty termiä verotehokas.

Yrityskaupat ovat myös erilaisia yritysjärjestelyitä, mutta niillä tarkoitetaan yleisesti osakekauppaa tai liiketoimintakauppaa. Tässä opinnäytetyössä käytetään termejä yrityskauppa ja ostaja, kun puhutaan osakekaupasta tai liiketoimintakaupasta. Omistusrakennejärjestelyistä kuten osakevaihto, liiketoimintasiirto, jakautuminen ja sulautuminen, käytetään termejä vastaanottaja ja yritysjärjestely.

Yrityskaupat ja yritysjärjestelyt ovat aina yksilöllisiä ja niissä on käytännössä kysymys omistuksen uudelleenjärjestämisestä. Ennen yrityskauppaa tai -järjestelyä on yritysten tärkeä vastata kysymykseen, mihin ja milloin erilaiset kauppa- ja järjestelymuodot soveltuvat. Onko tarkoitus ostaa kokonainen liiketoiminta, pelkkä osakeomistus vai mahdollisesti jakautua eri yhtiöiksi. Seuraava kysymys onkin, miksi ja mihin tällaista järjestelyä tarvitaan. Vastauksia näihin kysymyksiin on varmasti saman verran, kuin on olemassa olevia yrityksiä. (Ahola 2018.) Yrityskaupan ja yritysjärjestelyn motiivit ja tavoitteet ovat yhtiökohtaisia, eikä niistä voida antaa yleistä ohjeistusta tai malliesimerkkiä. Jokaisella ostajalla sekä myyjällä on omat tarpeet ja visio, jonka pohjalta he toimivat. Kyse on usein investoinnista eli lähdetään tavoittelemaan liiketoiminnan kehitystä. Yleisen kehityksen lisäksi tavoitteena on lisätä yrityksen kokonaisvolyymia ja laajentaa toimintamahdollisuuksia tulevaisuutta varten. Yritykset tähtäävät suurempaan liikevaihtoon, markkinaosuuden kasvuun ja sitä kautta saamaan alalle suurempaa vaikutus- ja päätäntävaltaa. Kilpailu toimialoilla on kovaa, minkä vuoksi yritysten laajentuminen uusille toimialoille on yleistä. Tärkeintä on, että ostajayritykset selvittävät tarkasti omat

tavoitteet ja tarkoitukset, jotta toteutunut kauppa tai järjestely on taloudellisesti kannattava ja verotehokas.

Yrityskauppojen ja -järjestelyiden verokysymyksiä on paljon. Ostajalla ja myyjällä kysymykset painottuvat eri tavoin, mutta molempia kiinnostaa kaupan tai järjestelyn veroseuraamukset eli minkälaisia ja kenelle. Mitä verolakeja järjestelyssä noudatetaan ja mihin tulolähteeseen kohde tai kohteet kuuluvat. Mitä verotuksellisia eroja eri omaisuuserillä on, ja mikä on siirtyvän varallisuuden arvo eli hinta. Mitä vanhoille tappioille tapahtuu, voidaanko niitä hyödyntää ja tietysti mitkä asiat siihen vaikuttavat. Ostajia kiinnostaa usein tieto siitä, verotetaanko kauppaa tai järjestelyä vai onko se verovapaa. Tärkeä huomio on varainsiirtoveron (VSVL, 29.11.1996/931) määräytyminen eri kauppa- ja järjestelymuodoissa, sekä kaikki verotusta keventävät vaihtoehdot. (Ahola 2018.) Verokysymykset ovat ostajan tai vastaanottajan kohdalla isossa roolissa, minkä vuoksi ne on selvitettävä ennen lopullista toteutusta huolellisesti.

3 VALMISTAUTUMINEN YRITYSKAUPPAAN TAI -JÄRJESTELYYN

Yrityskauppa- ja yritysjärjestelyprosessi vaativat huolellista suunnittelua ja ennen lopullista toteutumista ostajan tai vastaanottajan on selvitettävä tarkasti vastapuolen taustat, taloudellinen tilanne ja tulevaisuuden näkymät. Kaikki osa-alueet vaikuttavat merkittävästi siihen, onko lopullinen kauppa tai järjestely ostajalle tai vastaanottajalle taloudellisesti kannattava investointi. Ostajayhtiön on hyvä tiedostaa kaupan tai järjestelyn taloudelliset ja verotukselliset riskit. Matka ennen lopullista yrityskauppaa tai -järjestelyä vaatii niin ostajan kuin myyjän täydellistä panostusta asian eteen. Paras lopputulos saavutetaan, kun yhtiöiden keskinäinen yhteistyö on saumatonta ja mahdolliset asiantuntijat osallistuvat heti yrityskauppa- tai -järjestelyprosessin aloituksesta aina jälkitöihin saakka. (Yrittäjät 2018, Yrityskaupan muistilista.)

Yritysten on hyvä hyödyntää asiantuntijapalveluita erityisesti yritysjuridiikan, talouden ja verotuksen puolelta. Juridista apua ostaja tarvitsee usein raporttien laadintaan ja esiselvityksiin ennen kaupantekoa, sekä itse kaupantekovaiheessa ja sen jälkitöissä. Tili-toimistolla on tärkeä rooli erityisesti kirjanpidon ja verotuksen puolella. Kirjanpitäjä laatii yrityksille tarvittavat dokumentit, joiden avulla päästään tarkastelemaan yrityksen taloudellista tilaa sekä mahdollisesti ennustamaan lähivuosien tapahtumia. Veroasiantuntija analysoi kirjanpidon pohjalta tulevia veroseuraamuksia, riskejä ja mahdollisuuksia. Yrityskauppaa tai yritysjärjestelyä harkitsevan yrittäjän ei kannata pelätä asiantuntijakuluja, sillä ne ovat usein vain muutama prosentti koko yrityskaupan tai -järjestelyn arvosta. Hyötysuhde taas voi olla melkoinen, erityisesti verokohtelussa. (Yrittäjät 2018, Yrityskaupan muistilista.)

Jokaisella yrityskaupan ja -järjestelyn vaiheella on oma tärkeä merkityksensä verosuunnittelussa. Omistuksen uudelleen järjestämisestä seuraa aina veroseuraamuksia joko myyjälle, kaupan kohdeyritykselle, ostajalle ja vastaanottajalle tai kaikille heille. Kaupan tai järjestelyn osapuolilla on omat verointressit ja usein ne poikkeavat huomattavasti toisistaan. (Ossa 2014, 278.)

4 YRITYSKAUPPA- JA YRITYSJÄRJESTELYPROSESSI

Jokainen yrityskauppa ja -järjestely vaatii kokeneeltakin yrittäjältä paljon työaikaa ja asioiden huolellista valmistelua. Ostajalla on ennen prosessin aloitusta tietynlainen ennakkokäsitys saavutettavista tavoitteista ja näkemys sen mahdollisista hyödyistä. Yrityksen koko kasvattaa riskejä, joten suunnittelu, toteutus ja sopeuttamistyö on tehtävä erityistä huolellisuutta noudattaen.

4.1 Suunnitteluvaihe

Yrityskaupan ja yritysjärjestelyn suunnitteluvaihe on hyvä aloittaa jo vuosia etukäteen. Yrittäjille ajatus tulee yleensä pari vuotta aikaisemmin tai mahdollisesti vasta kaupante-kovuonna. Ostajan tai vastaanottajan on hyvä muistaa, että pitkällä tähtäimellä voidaan tehdä merkittäviä ratkaisuja verotuksen puolella, joita taas päästään hyödyntämään tulevaisuuden yrityskaupan tai -järjestelyn verovaikutuksiin. Verovaikutuksia on helpompi keventää, kun pohjatyö on tehty huolellisesti. Erityisesti ostajan tai vastaanottajan kannattaa kiinnittää huomiota yrityksen varallisuuteen, omistusrakenteeseen sekä toimialakohtaisiin eroihin. Kun ne otetaan huomioon, verotehokas sekä liiketoiminnallisesti kannattava yrityskauppa tai -järjestely on toteutettavissa. (Ahola 2018.)

Ostajan tai vastaanottajan aloittaessa harkitsemaan yritysostoa tai -järjestelyä on ensin selvitettävä yrityksen oma yritysstrategia ja tavoitteet. Tämä on tärkeä vaihe, sillä se määrittelee pohjan koko tulevalle prosessille ja antaa suuntaviivat toteutusmuodolle. Yrittäjillä tai osakkailta tulee olla selkeä kuva siitä, miten yhtiötä halutaan viedä tulevi-na vuosina eteenpäin ja mitä yrityskaupalla tai -järjestelyllä halutaan tavoitella. (Suomen Yrityskaupat 2018.) Tavoite ja tarkoitus ovat yrittäjälle usein hankalin kysymys, sillä sitä ei usein ole vielä prosessin alkuvaiheessa osattu ajatella tarkemmin. Kun omat tavoitteet ja suunnitelmat ovat selvillä, on tärkeä löytää silloiseen hetkeen oikeanlainen kohde ja toteutustapa.

Myyjän intressit myymiseen on hyvä selvittää, eli mitä toisella puolella tavoitellaan ja miksi. Usein ne ovat luonnollisia syitä kuten eläkkeelle jäänti, kyllästyminen, sairastuminen, kumppanin lähteminen tai erimielisyydet. Lähes poikkeuksetta ostajan ja myyjän

intressit ovat liiketoiminnan ja verotuksen osalta hyvin erilaiset. (Katramo ym. 2013, luku 3.2.)

Mikäli potentiaalisia ostokohteita on paljon, kannattaa analysointia tehdä hyvissä ajoin, sekä määritellä selkeät ja tarkat ostokriteerit. Ostaja tai vastaanottaja määrittelee peruskriteerit, jonka avulla se pystyy järkevästi ja systemaattisesti haravoimaan ostotarjontaa. Kriteereihin huomioidaan ostokohteen mahdollisuudet ja kaikki merkittävät riskit. Tärkeintä on pohtia, mitä vastapuolen yrityksellä on tarjota, miten se palvelee mahdollisesti tulevaisuudessa ja mitkä edut ovat vain hyödyllisiä, mutta ei välttämättömiä. Tällä tavoin saadaan heti sopimattomat yritykset nopeasti pois vertailusta ja säästetään aikaa potentialisiin vaihtoehtoihin. (Katramo ym. 2013, luku 3.2.)

Ostokohteita arvioidessa ei kannata heti haudata aikeitaan, vaikka myytävä yritys olisi sillä hetkellä tappiollinen. Se ei aina tarkoita kannattamatonta yritystä, sillä syynä voi olla esimerkiksi yrittäjän oma taidottomuus. Toisin sanoen yrittäjä ei ole löytänyt tai hänellä ei ole ollut tarvittavia työkaluja tai kykyä parantaa yrityksen tilannetta. Tappiollinen yritys ei siis ole aina merkki epäonnistuneesta yrityskaupasta. (Suomen Yrityskauppa 2018.) Tätä arvioitaessa asiantuntija-apu korostuu.

Kun kriteerit kohtaavat myynnissä olevan yrityksen kanssa, laaditaan usein muistio. Muistioon kootaan yrityksen perustiedot ja sitä käytetään kaupanteon tukena ennen aiesopimusta. (Katramo ym. 2013, luku 3.2.) Tätä ostoprosessin aloitusvaihetta kutsutaan suunnitteluvaiheeksi.

4.2 Due diligence

Muistion myötä lähdetään neuvottelemaan kaupan sisällöstä tarkemmin ja käynnistetään due diligence – prosessi. Due diligence voidaan suomentaa ”asianmukainen huolellisuus”. Tarkastuksen tehtävä on selvittää ostokohteen sisältö yksityiskohtaisesti, sekä varmistaa ostajan asettamien edellytysten täyttyminen. Tarkastus suoritetaan pääsääntöisesti aina ulkopuolisen palveluntarjoajan avulla, joka on esimerkiksi asianajo- tai tilintarkastustoimisto.

Prosessi alkaa valmistautumisella eli neuvottelulla ostajan kanssa. Neuvottelun jälkeen tehdään kenttätö eli jalostetaan, analysoidaan sekä raportoidaan kerättyä tietoa. Kerätty tieto tarkoittaa käytännössä kirjanpitol materiaalia, sopimuksia ja muuta toimintaan liittyvää materiaalia. Prosessi päättyy ostajalle annettavaan palautteeseen tarkastuksen kohteesta.

Due diligence on yksi tärkeimpiä apuvälineitä ennen yrityskauppoja ja -järjestelyitä ja sen perusteella ostajan on luotava mahdollisimman kattava näkemys siitä, kuinka paljon riskejä kannattaa ottaa ja mitä vaikutuksia niillä on kaupan onnistumiseen. (Liljeström, Nurminen, Tornainen 2015.) Ostokohteen taloudellinen ja verotuksellinen tilanne ovat ostajalle tai vastaanottajalle erittäin arvokasta tietoa. Due diligencen eri osa-alueita painotetaan yrityskauppa ja -järjestely kohtaisesti, joko juridiikan, talouden, verotuksen, liiketoiminnan, henkilöstön, tai tekniikan puolelta. Mitä suurempi yritys, sitä laajemmin selvitys kannattaa teettää. Pienemmille yrityksille on suositeltavaa toimialasta riippuen selvittää juridinen, taloudellinen ja verotuksellinen tilanne. Toimialojen mukaan painoarvoa kannattaa antaa niille seikoille, jotka voivat mahdollisesti olla merkittäviä taloudellisia riskejä lähivuosina. (Applex 2017.)

Erityisesti due diligencen havainnot voivat vaikuttaa kauppahintaan, kaupan rakentamiseen sekä muihin ehtoihin. Talous- ja veroselvitysten myötä ostajalle tai vastaanottajalle voi käydä ilmi sellaisia asioita, jotka vaikuttavat jopa kaupan tai järjestelyn keskeyttämiseen. Tällaisia tapauksia voivat olla huonosti hoidetut veroasiat, sekä epäselvät ja riitautuneet tilanteet. Niillä voi olla myöhemmin ostajalle mittavia verovaikutuksia. (Applex 2017.)

Yrityskaupan ja yritysjärjestelyn tavoin jokainen due diligence on ainutlaatuinen. Ne elävät ja painottuvat tarkastuksen eri vaiheissa ja niitä pyritään toteuttamaan aina ostajan tarpeiden mukaisesti. (Liljeström ym. 2015.)

4.3 Toteuttamisvaihe

Seuraava vaihe on toteuttamisvaihe. Tämä vaihe korostuu erityisesti yrityskauppatilanteissa, joissa on aina vastapuolina ostaja ja myyjä. Sopimusasiat soveltuvat silti yrityskauppa- ja yritysjärjestelytilanteisiin. (Immonen 2014, luku 2.)

Myyjän ja ostajan löydettyä toisensa päästään neuvottelemaan. Ennen tietojen luovutusta on erityisen tärkeää tehdä salassapitosopimus. Sen avulla vältetään haitallisilta tietovuodoilta kesken yrityskauppa- ja -järjestelyprosessin. Salassapitosopimus kannattaa tehdä pientenkin yritysten välillä, sillä se on tehokas tapa ennaltaehkäistä mahdollisia riskejä. (Immonen 2014, luku 2.)

Kun neuvottelut on saatu alkuun, ostaja tekee usein indikatiivisen tarjouksen. Siinä annetaan tarjoukseen tietyt reunaehdot, joista kauppaa ruvetaan neuvottelemaan. Kun suuntaviivat on annettu ostajan ja myyjän toimesta, aloitetaan aiesopimuksen työstäminen. Aiesopimukseen kootaan yrityskaupan pääpiirteet ja vielä tässäkin vaiheessa kauppa ei sido kumpaakaan osapuolta. Aiesopimuksen sisällön kanssa tulee silti olla huolellinen, sillä jos kaupan ehtoja tai muita tietoja yksilöidään liian tarkasti, voidaan sopimus tulkita esisopimuksen puolelle. Esisopimus taas voikin olla jo osapuolia sitova. Pelkkä asiakirjan otsikointi aiesopimukseksi ei määrittele sen oikeusvaikutuksia, vaan painoarvo on sopimuksen sisällöllä. (Immonen 2014, luku 2.)

Neuvotteluvaiheessa sovitaan kauppahinnasta ja rahoituksesta. Kauppahinta määräytyy usein due diligence tarkastuksen jälkeen. Omistusoikeus ja hallinnansiirto määritellään luovutussopimuksesta, jolloin myös katsotaan verovelvollisuuden siirtyneen ostajalle. Sovitulla luovutushetkellä on oleellinen vaikutus ostajan tai vastaanottajan verotuksen perusteeseen, minkä vuoksi se on hyvä suunnitella huolellisesti. (Immonen 2014, luku 2.)

Ostajan saatua myyjältä kaikki oleelliset tiedot, kun ne on tarkastettu sekä hyväksytty, päästään kaupantekovaiheeseen. Kauppakirjan allekirjoittaminen on merkki molempien osapuolien hyväksymisestä ja näin ollen se sitoo molempia. Kauppakirjaan otetaan vielä lausekkeet kaupan purkavista ehdoista. Yrityskauppa -tai järjestely tulee voimaan, joko kauppakirjan allekirjoituspäivästä tai kauppakirjassa mainitun päivämäärän mukaan. Kaupasta maksetaan tämän jälkeen kauppahinta ja siitä voidaan joutua mahdollisesti maksamaan lisähintaa tai saada palautusta, mikäli niiden syistä ja seuraamuksista on erikseen kauppakirjassa sovittu. (Applex 2017.)

4.4 Sopeuttamisvaihe

Yrityskaupan ja -järjestelyn jälkeen alkaa sopeuttamisvaihe. Käytännössä sopeuttamisvaiheessa ostettu yritys integroidaan, eli liitetään ostajayritykseen. Usein tämä viimeinen vaihe jää yrityksiltä liian pienelle huomiolle ja se sisältää monenlaisia haasteita. Mukautettavat osa-alueet ennen yhtenäistymistä vaativat suunnittelua ja ne on tehtävä harkitusti. Liiketoimintaan herää paljon kysymyksiä ja ongelmia, jotka on ratkaistava mahdollisimman nopeasti ja huolehdittava ettei yritystoiminta kärsi. Yritysten kokemukset jälkihuollosta eivät ole kovin myönteisiä, sillä vaihe on erittäin herkkä ja muutokset ovat aina yrityksille haastavia tilanteita. (Immonen 2014, luku 2.)

5 OSTOKOHTTEEN STRUKTUROINTI JA ARVONMÄÄRITYS

Yrityskauppoihin ja erityisesti yritysjärjestelyihin liittyy usein verotuksellisia haasteita ja ongelmia. Yrityskauppatilanteissa ostajan verovaikutukset voivat olla taloudellisesti hyvin pienet. Yritysjärjestelyiden puolella vaikutukset ovat usein suuremmat, mutta niitä voidaan tehdä myös veroneutraalisti ja jopa lykätä myöhempään tulevaisuuteen. Se kuitenkin vaatii vastaanottajalta OYL:n sekä verolainsäädännön tuntemusta. (Järvenoja 2007, 15.)

Ennen yrityskauppaa tai -järjestelyä ostajan tai vastaanottajan on hyvä pohtia ostokohteen omistusrakennetta, kohteen arvonmäärittystä sekä siirtyvien erien arvostusta. Yrityskauppatilanteissa erityisesti kohteen arvonmäärittäminen ja kauppahinta ovat tärkeitä vaiheita. Yritysjärjestelyiden puolella taas siirtyvän omaisuuden arvostus ja verokohtelu korostuvat merkittävästi. Ennakkoratkaisun hakeminen Verohallinnolta tai keskusverolautakunnalta on monesti suositeltava vaihtoehto, jotta vastaanottaja voi varmistua yritysjärjestelyn todellisista verovaikutuksista.

5.1 Omistusrakenne

Ennen kauppakirjojen allekirjoittamista ostajan tai vastaanottajan on syytä aloittaa rakennesuunnittelu, jotta hankintarakenne ehditään perustamaan hyvissä ajoin. Mikäli yrityskauppaa tai -järjestelyä ennen on perustettava apuyhtiöitä, on niihin hyvä varata oma aikansa. Yleisesti yritys rakenne on hyvä suunnitella niin, että perustamisvaiheen varainsiirtoverot sekä muut transaktioverokustannukset olisivat mahdollisimman pienet. Omistusrakenteen riittävä joustavuus on taas tärkeää tulevaisuuden kannalta esimerkiksi voitonjaossa. (Katramo ym. 2013, luku 3.)

Rakennesuunnittelulla saattaa olla erilaisia vaatimuksia, riippuen mikä taho on kyseessä. Ostaja ja vastaanottaja pyrkivät vaikuttamaan kassaveroihin, joilla tarkoitetaan toteutuvaa verojen maksua. Toinen mihin ostaja ja vastaanottaja usein yrittävät vaikuttaa on efektiivinen veroaste, joka taas tarkoittaa yrityksen tulokseen kohdistuvaa veroastetta. (Katramo ym. 2013, luku 3) Kassavirtaverot sekä efektiivinen veroaste ovat yleensä

ennustettavissa, joten niihin pystytään varautumaan hyvissä ajoin, sekä tekemään tarvittavia muutoksia ja ratkaisuja.

Konsernin huolellinen suunnittelu ja toteutus voivat auttaa tulevaisuuden yrityskauppa ja –järjestelytilanteissa, minkä vuoksi se on tärkeä tehdä verotuksellisesti sekä liiketoiminnallisesti järkeväksi. Konsernirakenne on verotehokas, kun erillisyhtiöiden verotus on suunniteltu tarkoin. Voittovarot voidaan pyrkiä kotiuttamaan tytäryhtiön tuottamien liikevoittojen kautta emoyhtiölle. Konserniavustuksen antamiseen taas vaaditaan riittävä omistussuhde tyttärien ja emoyhtiön välille. Rakennesuunnittelussa on otettava huomioon osinkojen lisäksi myös korot ja rojaltit, jotta niihin kohdistuisi mahdollisimman matala lähdeverotus. (Katramo ym. 2013, luku 3.)

5.2 Ostokohteen arvonmääritys

Yrityskaupassa kauppahinta on usein ratkaisevin tekijä kaupan toteutumiseen. Yrityskauppa vaatii useamman neuvottelun, jotta siitä päästään yhteisymmärrykseen ja molemmat osapuolet ovat tyytyväisiä. Ostettavan yrityksen kauppahinta saadaan tilinpäätöksen pohjalta tehdyistä arvonmäärityslaskelmista. Yleisesti yrityksen taloudellisen tilan perusteella määritellään myös sen arvo. Nykyhetken lisäksi on tärkeä selvittää, mikä yrityksen arvo on tulevaisuudessa, sekä mitä siltä on odotettavissa. Yrityksen arvosta puhuttaessa on myös tarkennettava, tarkoitetaanko sillä liiketoiminta-arvoa vai oman pääoman arvoa. Liiketoiminta-arvon määritelmä on yritysomaisuus eli taseen vastaava puoli, joka koostuu yrityksistä riippuen muun muassa koneista, laitteista, varastoista sekä kiinteistöistä. Oman pääoman arvo saadaan perusperiaatteen mukaan varat miinus velat. (Katramo ym. 2013, luku 3.)

Ostokohteen arvonmääritys on tehtävä erityisen huolellisesti. Ostettavan yrityksen lopulliseen arvoon vaikuttavat monet eri asiat, joista ostajaan tai vastaanottajaan ehkä merkittävimmin kaupan motiivit. Motiiveina voi olla ostokohteen substanssiarvo, tuottoarvo tai niiden yhdistelmä. Substanssiarvo saadaan varat miinus velat ja se on yleensä yrityksen minimiarvo. Tuotto-arvo kertoo yrityksen tuotosta ja sitä tarkastellaan useamman vuoden ajanjaksolta. (Yrittäjät 2018, Arvonmääritys.)

Ostajan tai vastaanottajan näkökulma kauppahinnan määrittämiseen ovat yleensä hieman eri kuin myyjän. Myyjällä on usein tunneside yritykseen, kun taas ostaja vertaa kauppahintaa vallitsevaan markkinatilanteeseen. Pienillä yrityksillä ei ole markkinahintoja, jonka vuoksi samankaltaiset yritykset voivat olla erihintaisia. Mitä parempi tulos tai mitä pidempi maksuaika, sen korkeampi hinta myytävällä yrityksellä on.

Yrityskaupassa voidaan sopia lisäkauppahinta, joka on yleensä noin 20-40 prosenttia osakekannasta tai liiketoiminnan kauppahinnasta. Sillä varmistetaan, että ostajan tavoittelema hyöty saavutetaan, eikä kohteesta makseta mahdollisesti liian kovaa tai toisinpäin liian matalaa kauppahintaa. Myyjällä on aina parempi tuntemus kohteesta, minkä vuoksi ostaja ei pysty aina arvioimaan onko kauppahinta kohdallaan. Lisäkauppahinta tai palautus neuvotellaan, jos tiedossa on merkittäviä vaikutuksia ostetun yrityksen arvoon. Tällaisia voivat olla esimerkiksi taloudellinen tulos tai asiakkuuksien säilyvyys. Yleensä lopullinen hinta saadaan tietoon vuoden sisään toteutuneesta kaupasta. (Talouselämä 2011.)

5.3 Siirtyvän omaisuuden arvostus

Yrityskaupassa ja -järjestelyissä siirtyy toiminnan mukana usein omaisuutta. Omaisuuden siirrosta seuraa veroa eli kustannuksia ostajalle tai vastaanottajalle, minkä vuoksi se on tärkeä huomioida järjestely- ja menettelytapoja valittaessa. (Immonen 2014, luku 1.4.)

Vero-oikeuden kannalta yrityskauppa- ja -järjestelytilanteissa täytyy selvittää, mikä siirtyvän omaisuuden hinta on ostajan tai vastaanottajan verotuksessa ja millaisia vero-vaikutuksia sillä on myöhemmin. (Immonen 2014, luku 1.4.) Se mihin arvoon varallisuus määritellään, vaikuttaa yrityksen verotukseen merkittävästi. Siirtyvä omaisuus voidaan arvostaa käyvin arvoin tai kirja-arvoin. Käypä arvo on vallitseva markkina-arvo, jota verrataan sen hetkiseen todelliseen luovutushintaan. Kirja-arvo taas perustuu kirjanpidolliseen arvoon, johon eivät vaikuta arvonnousut tai -laskut. Riippumatta kummalla tavalla siirto toteutetaan, vastaanottavan yhtiön verotuksessa luetaan omaisuuden hankintamenoksi poistamaton hankintameno. (Ahola 2018.) Tilitoimiston näkökulmasta siirto toteutetaan usein kirja-arvoin, sillä ne saadaan suoraan kirjanpidosta ja niiden jatkuvuuden kannalta ne on helppo siirtää ostajalle tai vastaanottajalle.

5.4 Laskennalliset verot

Yritysyrityskaupasta ja -järjestelystä syntyy usein laskennallisia veroja, jotka tulevat kirjanpidon ja verotuksen arvojen väliaikaisista jaksotuseroista. Käytännössä tämä tarkoittaa, että yrityksellä on sellaisia eriä, jotka realisoituvat vasta tulevaisuudessa ja niillä ei ole välitöntä tulovero- eikä kassavirtavaikutusta. Tällaisia eriä kutsutaan laskennalliseksi veroveloksi ja -saamisiksi. Ne realisoituvat vasta sitten kassaveroksi, kun jaksotusero tai väliaikainen verotuksen ja kirjanpidon arvo poistuu. Laskennalliset verot ovat tärkeä osa erityisesti konsernitilinpäätöksiä, sillä niitä ei yleensä esitetä yhtiöiden omisssa tilinpäätöksissä lainkaan. (Katramo ym. 2013, luku 3.)

5.5 Ennakkoratkaisuhakemus Verohallinnolle tai keskusverolautakunnalle

Yritysjärjestelyiden puolella kohdataan paljon haastavia vero-ongelmia. Tilanteisiin liittyy suuria taloudellisia intressejä verovelvolliselle sekä veronsaajalle eli Verohallinnolle. Verolainsäädäntö on usein tulkinnanvarainen eli sitä sovelletaan aina tapauskohtaisesti. Ennakkoratkaisu on tehokas tapa varmistua siitä, että yrityskaupasta tai erityisesti yritysjärjestelystä ei koidu ostajalle tai vastaanottajalle yllättäviä veroseuraamuksia. Seuraamukset voivat olla yrityksen liiketoiminnalle varsin mittavat, minkä vuoksi on hyvä pohtia, onko yritysjärjestely taloudellisesti järkevä. Ennakkoratkaisu voi joskus myös kaataa koko yritysjärjestelysuunnitelman, mikäli sen verovaikutukset tulevat liian kalliiksi ostajalle tai vastaanottajalle. Etenkin laajemmissa hankkeissa ennakkoratkaisu on ensiarvoisen tärkeää. (Immonen 2014, luku 1.4.)

Ennakkoratkaisua haetaan Verohallinnolta tai keskusverolautakunnalta, mutta ei samanaikaisesti molemmilta. Keskusverolautakunnan ratkaisua voidaan hakea vain sellaisiin tapauksiin, jotka ovat tärkeitä lain soveltamisen kannalta samanlaisissa tapauksissa tai verotuskäytännön yhtenäisyyden tueksi. Tällaiset tapaukset voivat liittyä esimerkiksi arvostuskysymyksiin, siirtohinnoitteluun sekä veron kiertämistä koskeviin kysymyksiin. Ratkaisua voidaan myös hakea, mikäli siihen on erityisen painava syy. Tavanomaiset ja selkeät yritysjärjestelyn ennakkoratkaisut haetaan Verohallinnolta. (Verohallinto 2013.) Ennakkoratkaisu antaa tehokkaan oikeussuojakeinon muuttuvalle verolainsäädännölle, sekä tulkinnanvaraisiin tapauksiin, joihin ei yksiselitteistä vastausta voi antaa. (Viitala ym. 2000, luku 35.)

Ennakkokannanotossa annetaan päätös hakemuksessa kuvatun yrityskauppa- tai yritys-järjestelytilanteen mukaan, kun se päätyisi verotukseen. Ennakkokannanotto on Verohallintoa lainvoimaisesti sitova ja siitä peritään valtiovarainministeriön asetuksessa säädetty maksu. Hakemus on tehtävä siihen kuukauteen ja vuoteen mennessä, jonka kulu-essa veroilmoitus on annettava. Hakemukseen on yksilöitävä kysymys, jota ennakkotie-tona haetaan, sekä esitettävä asian ratkaisemiseksi tarvittava selvitys. (Verohallinto 2013.)

6 YRITYSKAUPPA

Yrityskauppojen tarkoitus on siirtää koko omistus tai toiminta myyjältä ostajalle niin, että myyjälle ja ostajalle ei jää keskinäistä omistussuhdetta. Kaupan jälkeen myyjäyrityksen omistus loppuu ja ostajan alkaa.

Yrityskaupat on jaettu yleisesti kahteen pääryhmään yhtiöosuuskauppoihin eli osakekauppa ja substanssikauppoihin eli liiketoimintakauppa. Yrityskaupoissa ostajalla on usein rahoituksen, riskien ja verotuksen kannalta kannattavampaa ostaa koko liiketoiminta kuin pelkät osakkeet. Kaupasta verot maksaa se yritys, jonka omaisuus on myyty eli myyjä. (Yrityspörssi n.d.) Verolait eivät suoraan kohdistu ostajalle merkittäviä verovaikutuksia eli niiden tuomat riskit ja mahdollisuudet jäävät pieniksi. Silti ostajan kannattaa valmistella ennen kauppaa oman yrityksen omistusrakenne joustavaksi, sekä tehdä tarvittaessa yritysjärjestely tai muita muutoksia.

Yrityskauppa ei silti välttämättä ole ostajalle täysin riskitön tapa järjestellä omistusta uudelleen. Huonosti hoidettu due diligence-tarkastus tai väärin arvostettu omaisuus voi tuoda merkittäviä verovaikutuksia, minkä vuoksi yrityskauppaa tehdessä suunnittelu ja toteutus on tehtävä huolellisesti.

7 OSAKEKAUPPA

Osakekaupassa yhtiö ostaa myynnissä olevasta yhtiöstä joko tietyn osakeosuuden tai kaikki yhtiön osakkeet. Ostajalle osakkeet ovat käyttöomaisuusarvopapereita ja ne tuovat enemmistöosakkuuden sekä määräämisvallan ostettuun yhtiöön. Enemmistöosakkuuden lisäksi yleensä vähemmistöosakkuudet katsotaan käyttöomaisuudeksi. Usein ostajalla ei ole verotuksessa mahdollista vähentää osakekaupan kauppahintaa, sillä käyttöomaisuudesta ei tehdä poistoja tai muita verovähennyksiä. Osakekaupassa ostajan on myös hyvä muistaa, että konsernin yhtiöitä verotetaan erillisesti. (Honkamäki & Pennanen 2010.)

Osakekaupan kautta yritykset voivat muodostaa konsernin eli ostajasta tulee emoyhtiö ja ostokohteesta tytäryhtiö. Konserniin liittyen on hyvä pohtia, miten osakekaupan rahoitus kannattaa järjestää ja millainen yhtiörakenne on järkevä. Yhtiörakenteen merkitys tulee esille silloin, kun tulevia voittovaroja halutaan kotiuttaa emoyhtiöön. Yhtiörakenne on yksinkertainen ja joustava silloin, kun emoyhtiö omistaa koko tytäryhtiön osakekannan. Tällöin ostajalla eli emoyhtiöllä on määräämisvalta voittovarojen käyttöön ja muihin hallinnollisiin päätöksiin. Ongelmia voi syntyä, jos tytäryhtiöiden osakkeita on ulkopuolisten omistuksessa tai mahdollisesti henkilöomistuksessa, koska silloin osingonjakopaine on yleensä suurempi. (Katrano ym. 2013.)

Osakekaupan käyttöomaisuusosakkeiden luovutushinta on EVL:n säännösten mukaan verovapaata tuloa ja hankintameno vähennyskelvotonta menoa, mikäli ne täyttävät tietyt edellytykset. Verovapauden edellytyksenä on, että ostetut osakkeet ovat käyttöomaisuuteen kuuluvia eli elinkeinotoiminnan tulolähteen ja EVL:n alaisia. Sen lisäksi osakkeet on omistettava vähintään vuoden ajan yhtäjaksoisesti ja omistusosuus myytävässä yhtiössä on oltava vähintään 10 prosenttia osakepääomasta. Ostajan on hyvä muistaa, että omistusraja on verovelvolliskohtainen, eikä konsernikohtainen. Tyypillisesti käyttöomaisuusosakkeina voidaan pitää tytäryhtiöosakkeita sekä omistusyhteisyritysten osakkeita. Usein niiden omistuksella tavoitellaan ensisijaisesti muita tarkoituksia kuin osinkotuotot ja lyhyen tähtäyksen arvonnousut. Käyttöomaisuusosakkeita koskeva verovapaus on ostajayrityksille merkittävä verohuojennus. (Verohallinto 2016.)

Verovapauden ulkopuolelle jäävät asunto- ja kiinteistöyhtiöiden, sijoitus- vaihto- ja rahoitusomaisuuteen kuuluvat osakkeet, pääomasijoitustoimintaan harjoittavan osakeyhtiön tai osuuskunnan, säästöpankin ja keskinäisen vakuutusyhtiön omistamat osakkeet. (Ahola 2018.)

Ostajalle osakekaupan hankintamenoon luetaan kauppahinnan lisäksi mahdolliset oikaisuerät, sekä varainsiirtovero 1,6 prosenttia. Pääsääntöisesti kauppahinnasta ei voi tehdä vähennyksiä, mutta osakkeiden hankintamenoista voi olla joku osa vähennettävissä vuosikuluina. Tällainen mahdollisuus on hyvä aina selvittää. Verotuksessa vähennyskelpoista ovat osakkeisiin kohdistuvat kulut kuten asianajokulut, asiantuntijakulut sekä muut EVL 7 §:n mukaan vähennettävät vuosikulut, jotka katsotaan yleishallintokuluiksi. (Honkamäki & Pennanen 2010.)

Vaikka osakekaupan kautta konsernin ensisijainen tarkoitus ei ole tavoitella osinkotuottoja, niin se on ostajille yleinen kysymyksenaihe. Osakekaupan jälkeen voittojen kotiuttaminen tytäryhtiöltä emoyhtiölle on järkevintä osingon jaolla. Osingonjako perustuu tytäryhtiön voittovaroihin ja se lasketaan tilinpäätöksen vahvistamisen jälkeen nettovarallisuudesta. Osingonjako kotimaisten listaamattomien yhtiöiden välillä on verovapaa, jonka vuoksi se on yhtiöille huomattava veroetu. Osingonjako ei myöskään ole maksajayhtiölle verotuksessa vähennyskelpoista menoa. (Katramo ym. 2013.)

Laki konserniavustuksesta verotuksessa (KonsAvL, 21.11.1986/825) määrittelee konserniavustuksen §:ssä 2 ja 3 seuraavanlaisesti. Konserniavustuksella tarkoitetaan liiketoimintaa harjoittavan osakeyhtiön tai osuuskunnan toiselle osakeyhtiölle tai osuuskunnalle sen harjoittamaa liiketoimintaa varten muuna kuin pääomansijoituksena suorittama avustusta. KonsAvL:ssa säädetään, että konserniavustus luetaan antajansa verotuksessa kuluksi ja saajan verotuksessa tuotoksi sinä verovuonna, kun ne ovat suoritettu. Konserniavustuksilla voidaan tasata yhtiöiden verorasitusta, mutta konserniyritysten menojen kohdentaminen on tehtävä siten että menot ja tulot kohdennetaan oikealla yritykselle.

Käyttöomaisuusosakkeiden luovutuksen verovapaudesta johtuen tappiota ei yleensä päästä hyödyntämään. Nämä säännökset soveltuvat silloin kun osakekauppaan sovelletaan EVL-tulolähdettä. (Katramo ym. 2013.) Jos yrityskaupan osakkeet eivät kuulu EVL-tulolähteeseen ne verotetaan TVL-tulolähteen mukaan. Silloin niihin ei sovelleta

verovapaussäännöksiä eivätkä tappioidenkaan vähennyskelvottomuussäännökset toimi samalla tavalla. TVL-tulolähteen luovutustappion saa vähentää samana vuonna tai viitenä seuraavana vuotena syntyvistä TVL-tulolähteen luovutusvoitoista.

Osakekaupan merkittävimmät verokohtelun ongelmat liittyvät tulolähdejakoön eli kuuluvatko erät EVL- vai TVL-tulolähteisiin. Valtiovarainministeriöllä on vielä kesken huhtikuussa 2018 hanke VM017:00/2018 laki tuloverolain, elinkeinotulon verottamisesta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta. Jos säädös hyväksytään, niin aikaisintaan vuonna 2019 poistuisi verotuksesta tulolähdejako. Yhteisöjen elinkeinotoiminnan tulolähteet ja muun toiminnan tulolähteet yhdistettäisiin siten, että yhteisöjen verotettava tulo lasketaan pääsääntöisesti elinkeinoverolain nojalla. (Valtiovarainministeriö 2018.) Se toisi parannuksia nykytilaan, mutta mahdollisesti myös tulkinnanvaraisia haasteita EVL- ja TVL- tulolähteiden netottamismahdollisuuksiin. (Pwc 2017)

8 SUBSTANSSIKAUPPA ELI LIKETOIMINTAKAUPPA

Liiketoimintakaupassa ostaja ostaa yrityksen koko liiketoiminnan tai jonkun sen osan. Kauppaan saattaa sisältyä liiketoiminnan lisäksi koneet ja laitteet, tilat, henkilökunta sekä yrityksen nimi. Kauppaan ei sisälly myyjäyrityksen taloudelliset ja juridiset vastuut, minkä vuoksi se on osakekauppaan verrattuna ostajalle usein riskittömämpi vaihtoehto. (Liiketoimintakauppa 2018.) Ostajayritys järjestää itse rahoituksen ja tekee omiin nimiinsä vakuudet, sekä mahdolliset kiinnitykset. Edustusosoikeuksien siirroissa voidaan joutua pyytämään suostumukset myös kolmansilta osapuolilta. (Leppiniemi & Lounasmeri 2000, luku 17.)

Pk-yritysten osalta liiketoimintakauppa on hyvä tapa aloittaa uusi liiketoimi. Toimialakohtaiset erot vaikuttavat tietysti kauppaprosessiin, mutta huolellisesti suunniteltuna ja toteutettuna sen riskit ja verovaikutukset voivat jäädä ostajalle pieniksi.

Rahoitusmahdollisuuksia on huomattavasti enemmän, kun ostetaan yksittäisiä tuotannon tekijöitä ja liiketoimintaa, kuin koko yritystä. Rahoitusta myönnetään helpommin erityisluottolaitosten toimesta kone-, laite- ja rakennusinvestointeihin. Toinen merkittävä asia on investointiavustukset ja verohuojennukset, joita ostaja voi saada yksittäisille investoinneille, mutta ei osakeostolle. Liiketoimintakaupan eli toiselta termiltään substanssikaupan edullisuus riippuu ostokohteen sisällöstä. Substanssiarvo saadaan, kun yrityksen varoista vähennetään vieras pääoma eli velat. Luvut saadaan yrityksen kirjanpidosta, jonka vuoksi substanssiarvosta käytetään myös termiä tasearvo. Kirjanpitoarvoihin ei ole huomioitu yleensä minkäänlaisia tuotto-odotuksia tai mahdollisia tappioita. (Ossa 2014, 278-282.)

Liiketoimintakaupassa kauppakirjaan otetaan merkintä kauppahinnan muodostaneista omaisuus- ja velkaeristä. Niiden todellinen hankintamenoarvo vaikuttaa maksettavaan kauppahintaan. Yksilöity erottelu tehdään myös sen vuoksi, että EVL:ssa on erilainen poistojärjestelmä eri poistoerille. Usein kauppaan voi kuulua omaisuuseriä, jotka eivät palvele ostajan elinkeinotoimintaa, jolloin ne erät kuuluvat TVL:n piiriin ja niihin sovelletaan TVL:n luovutusvoittoverotussääntöjä. (Ossa 2014, 278-282.)

Ostajan maksama kauppahinta kohdennetaan substanssiomaisuuden erille käypään arvoon asti ja liikearvona käsitellään kohdistuksesta jäävää loppuosaa eli vastikkeen määrää, josta vähennetään vielä ostajan ottamat velat. (Immonen 2014, luku 3.1.) EVL 24 §:n mukaan liikearvo poistetaan sen taloudellisena vaikutusaikana, mutta enintään 10 vuoden tasapoistoin. Yleisesti poisto aika on 5-7 vuotta, joka katsotaan liikearvon taloudelliseksi vaikutusajaksi. Liikearvon eli goodwillin vähennyskelpoisuuden vuoksi liiketoimintakauppa on usein verotuksellisesti parempi vaihtoehto ostajalle, kuin osakekauppa (Katramo ym. 2013, luku 2). Liiketoimintakaupassa ostajalle siirtyy varojen ja velkojen lisäksi veronalaista tuloa omaisuuden rakenteen, poistojärjestelmän ja poistamattoman hankintamenon kautta. Muissa omaisuuserien poistoissa noudatetaan EVL:n asettamia säännöksiä. (Ossa 2014, 278-282.)

Liiketoimintakaupassa ei synny konsernia, minkä vuoksi yhtiöiden välinen osingonjako ja konserniavustus eivät ole hyödynnettävissä. Verotus on yhtiöissä kahdenkertaista, eli ensin yhtiötä verotetaan tuloverotuksen puolelta ja sen lisäksi osakkaiden voitonjakoa. Kaksinkertainen verotus syntyy aina, kun voitonjakokelpoisia varoja jaetaan osinkoina. (Ossa 2014, 282.) Osakkaille jaettavasta osingosta pidätetään 7,5 prosenttia ennakonpidätystä 150 000 euroon asti ja ylittävältä osalta 28 prosenttia (Verohallinto 2017).

Ostaja ei hyödy liiketoiminnan vahvistetuista tappioista (Ossa 2014, 278-282). VSVL 6 ja 20 §:n mukaan varainsiirtoveroa maksetaan liiketoimintakaupassa, jos kaupassa siirtyy kiinteistö 4,0 prosenttia, arvopapereita 1,6 prosenttia, tai asunto- ja kiinteistöyhtiöitä 2,0 prosenttia. Jos edellä mainittuja omaisuuseriä ei siirry, ei varainsiirtoveroa tule lainkaan maksettavaksi.

9 YRITYSJÄRJESTELY

Yritysjärjestelyiden tarkoituksena on järjestellä omistussuhteet tai toiminta uusiksi olemassa olevien tai uusien yhtiöiden avulla. Ennen yrityskauppoja myyjä usein toteuttaa ensin yritysjärjestelyn, jonka avulla saatetaan yhtiöt niin sanotusti myyntikuntoon. Ostajayhtiöiden puolella yritysjärjestelyitä voidaan tehdä kaupan jälkihuoltona. (Kukkonen & Walden 2016, luku 8.6.) Yritysjärjestelyissä ei ole yrityskauppojen tavoin selkeästi myyjää ja ostajaa. Järjestelyiden vastapuolina ovat yksi tai useampi siirtävä ja vastaanottavayhtiö, joilla on yleensä sama omistus. Yritysjärjestelyn tavoitteena on järjestää toiminta ja omaisuuserät yhtiöiden välillä uudestaan. Yleisempiä yritysjärjestelymuotoja ovat osakevaihto, liiketoimintasiirto, jakautuminen ja sulautuminen, sekä niiden eri variaatit.

Yritysjärjestelyn avulla voidaan tavoitella lievempää verokohtelua. EVL 52 h §:n mukaan järjestelyyn on oltava liiketaloudellinen peruste. Jos järjestelyiden yksinomainen tai pääasiallinen tarkoitus on ollut veron kiertäminen tai välttäminen, ei EVL:a järjestelyiden osalta noudateta. EVL kieltää veronkierron, mutta verosuunnittelu ei järjestelyissä ole kiellettyä. Raja veronkierron ja verosuunnittelun välillä voi olla tulkinnanvaraista. (Kukkonen & Walden 2016, luku 8.6.)

Yritysjärjestelyiden verokohtelua säädellään pääsääntöisesti EVL:ssa sekä TVL:ssa. OYL sääntelee yritysjärjestelyiden toteutusta, mutta sen sallimat järjestelymuodot eivät välttämättä sovellu verolakeihin. Vastaanottajayhtiön on oltava hyvin valveutunut siitä, miten OYL:n sallimia järjestelyitä kohdellaan verotuksen puolella.

10 OSAKEVAIHTO

Osakevaihto on vaihtoehto osakekaupalle ja siinä yhtiö hankkii äänivallan toisesta osakeyhtiöstä. Osakevaihdolla voidaan saada uusia määräysvaltaomistajia ja yleensä sillä tavoitellaan toiminnan kehittämistä tai uudelleenjärjestämistä. Osakkeita vastaan annetaan hankkivan yhtiön liikkeelle laskemia uusia tai yhtiön hallussa olevia omia osakkeita. OYL:ssa ei ole osakevaihtoa koskevia erityissäännöksiä ja yhtiöoikeudellisesti siinä on kyse apporttiehdoin tapahtuvasta suunnatusta osakeannista. (Honkamäki & Pennanen 2010, luku 4.) Apportilla tarkoitetaan muuta kuin rahasisoituksena annettua omaisuutta.

Osakevaihdon säännöksiä ei sovelleta tilanteisiin, joissa perustetaan uusi osakeyhtiö ja siihen sijoitetaan perustettavan yhtiön apporttina ennestään omistetun yhtiön osakkeita. Vastaanottavan yhtiön tulee siis olla olemassa, eikä sitä voida luoda osakevaihdolla. Käytännössä vastaanottanut yhtiö on tullut perustaa ennen osakevaihtoa. (Ahola 2018)

Osakevaihto on vero-oikeudelle erityinen käsite ja sitä säännellään EVL 52 f §:ssä sekä TVL 45 §:n 5 momentissa. Molempien lakien mukaan osakevaihtoa ei pidetä veronalaisena luovutuksena, vaan vastaanotetut osakkeet ovat osakkeenomistajalle verotuksessa poistamatta olevaa hankintamenon osaa. Hankintamenossa noudatetaan jatkuvuuden periaatetta ja koska osakevaihdossa ei ole kyse luovutuksessa, ei hankintamenolettama muutu.

Osakevaihdossa ei yleensä käytetä rahavastiketta, mutta se ei ole kiellettyä. Rahavastike saa olla enintään 10 prosenttia vastikkeena annettujen osakkeiden nimellisarvosta. Nimellisarvon puuttuessa vastike ei saa olla osakkeita vastaavasta osuudesta maksettua osakepääomaa. (Immonen 2014, luku 10.1.) Rahavastiketta pidetään osakkeiden luovutuksena ja siitä seuraa vaihtoon osallistuneelle kohdeyhtiölle veronalaista luovutusvoittoa tai tappiota. Eli rahavastike realisoii osakkeiden luovutuksen ja sitä käsitellään verotuksessa joko EVL:n tai TVL:n mukaan. Voitto tai tappio saadaan, kun rahavastikkeesta vähennetään vastaava suhde vaihdossa luovutettujen osakkeiden verotuksessa vähentämättä ollut hankintameno. Veroseuraamusten vuoksi rahavastiketta pyritään välttämään. (Viitala ym. 2000, luku 22.)

Vastaanottavan yhtiön näkökulmasta keskeistä on osakevaihdossa hankittujen osakkeiden hankintameno. EVL:ssa ei ole suoria säännöksiä vastaanottavan yhtiön jatkuvuusperiaatteesta, sillä EVL 52 f pykälä sääntelee vain apporttiehdoin luovuttanutta osakasta. Säännöksen puuttuessa noudatetaan osakevaihdossa apporttiomaisuuden arvostamista koskevia periaatteita eli hankintamenoksi tulee vaihdossa vastaanotettu käypäarvo. (Viitala ym. 2000, luku 22.)

Osakevaihto poikkeaa normaalista osakkeiden vaihdosta siten, ettei apporttiomaisuudella tehtyä osakevaihdon luovutusvoittoa katsota veronalaiseksi tuloksi, eikä tappiota vähennyskelpoiseksi menoksi. Tästä käytetään termiä verotuksen lykkääntyminen. Käytännössä verotus kohdistuu vastaanottavalle yhtiölle vasta sitten, kun vaihdossa saadut osakkeet myöhemmin luovutetaan. (Immonen 2014 luku 10.2.3.) Osakkeiden luovutuksen osalta laissa ei ole määritelty vähimmäisaikaa, jonka jälkeen osakevaihdossa saadut osakkeet voidaan luovuttaa ilman, että edellä mainittu lykkääntymisetu menetettäisiin. Jos osakkeet luovutetaan nopeasti osakevaihdon jälkeen, voi riskinä olla sen tulkittaminen veron kiertämiseksi. (Immonen 2014 luku 10.2.3.)

Osakevaihdon merkittävimmät veroriskit ovat tulkintaongelmat liiketoiminnan perusteesta sekä veronkierron arvioiminen. Tapauksessa KHO 2017:78 ratkaistiin osakevaihdon verokohtelu eli tuleeko noudatettavaksi EVL:n veron lykkääntyminen vai onko yritysjärjestelyn pääasiallisena tavoitteena ollut veronkiertäminen. Tapauksessa A Oy harjoitti sijoitustoimintaa ja X omisti sen koko osakekannan, sekä puualalla toimivasta B Oy:sta 50,60 prosenttia. Tarkoituksena oli keskittää X:n sijoitus- ja osakevarallisuuden omistaminen ja hallinnointi A Oy:öön. A Oy toteutti osakeannin ja X merkitsi kaikki osakkeet omistamillaan B Oy:n osakkeilla. KHO:n päätöksessä painotettiin osakevaihtoon vaadittavaa liiketaloudellista perustetta, joka mahdollistaa sen, ettei järjestelystä synny veronalaista tuloa tai vähennyskelpoisia tappioita. Tapauksessa EVL 52 f §:n muodolliset edellytykset liiketaloudellisesta perusteesta täyttyivät ja punnittavaksi jäi EVL 52 h §:n veronkierrasta. KHO katsoi, ettei tapauksessa tule EVL 52 h §:n veronkiertosäännös sovellettavaksi, sillä asiassa ei vastaanottajalle katsottu syntyvän konkreettisia ja vieraita veroetuja.

Verohallinnon ohjeessa veronkiertämissäännöksen soveltamisessa kehoitetaan valitsemaan ne vaihtoehdot, joiden verotus ja oikeuskäytäntö ovat hyväksytyjä. Verovelvollinen eli tässä tapauksessa vastaanottaja saa tavoitella veron minimointia ja veroetuja,

jotka eivät ole lain tarkoituksella vieraita tai niillä ei yritetä välttää epämieluisilta vero-seuraamuksilta. (Verohallinto 2014.) EVL:n ja TVL:n edellytykset liiketaloudellisesta perusteesta sekä veronkierron säännöksistä koskevat kaikkia yritysjärjestelytilanteita.

Osakevaihdosta ei seuraa välttämättä EVL:n tai TVL:n mukaista verotettavaa tuloa, mutta varainsiirtoveroa osakevaihdosta voi tulla maksettavaksi. Varainsiirtovero maksetaan, jos vastikkeena käytetään yhtiön hallussa olevia omia osakkeita. Vero suoritetaan osakkeiden käyvän arvon perusteella, jotka ovat VSVL:n alaisia arvopaperiluovutuksia.

Osakevaihto johtaa konsernin muodostumiseen, mikä mahdollistaa yhtiöiden väliseen konserniavustukseen. Sitä ei yleensä voida vaihtovuonna vielä hyödyntää, koska konserniomistus ei usein ole kestänyt koko vuotta. Sen lisäksi se edellyttää 90 prosentin omistusta. Konserniavustus on tehokas tapa keventää verorasitusta yhtiöiden välillä ja se kannattaa hyödyntää mahdollisuuksia mukaan. (Ahola 2018.)

Yhtiön aikaisemmat tappiot voidaan hyödyntää verotuksessa, mikäli enintään 50 prosenttia omistavan yhtiön osakkeista on vaihtanut tai niiden katsotaan vaihtaneen omistajaa. Tappioiden hyödyntämiseen voidaan hakea poikkeuslupaa Verohallinnolta, mutta usein osakevaihdosta seuraa tappioiden hyväksikäytön menetys, sillä omistuksen muutos on liian suuri. (Lakari & Engblom 2012, 217.)

Kun toisen yhtiön osakkeet merkataan vastaanottavan yhtiön taseeseen voi vastaanottavan yhtiön nettovarallisuus muuttua merkittävästi. Nettovarallisuuden kasvaessa yhtiöiden on mahdollista jakaa enemmän osinkoa. Kotimaisten listaamattomien yhtiöiden verovapaa osingonjako kannattaa aina hyödyntää, mikäli voittovaroja halutaan jakaa.

11 LIKETOIMINTASIIRTO

Liiketoimintasiirrossa on kyse liiketoimintakokonaisuuden siirtämisestä toimintaa jatkavalle vastaanottajayhtiölle. Liiketoimintasiirto tehdään monesti myyjän toimesta esijärjestelynä ennen liiketoimintakauppaa. Yhtiössä on mahdollisesti paljon verotuksessa vahvistettuja tappioita tai varauksia, jotka muutoin menetettäisiin. Siirtäviä yhtiöitä voi olla useampi, mutta vastaanottajia vain yksi. Siirron kohteena ovat liiketoimintaan liittyvät varat ja velvoitteet, jotka muodostavat itsenäisesti toimeentulevan taloudellisen yksikön, sekä liiketoimintakokonaisuuden. (Katramo ym. 2013 luku 2.3.4) EVL 52 d § ei rajoita liiketoimintasiirtoa tytäryhtiöstä emoyhtiöön, mutta OYL 15 §:n mukaan tytäryhtiö ei saa maksua vastaan merkitä emoyhtiönsä osakkeita. Tytäryhtiö voi kuitenkin muutoin myydä liiketoimintaansa emoyhtiölle.

Ratkaisussa KHO 2008:74 arvioitiin liiketoimintakokonaisuuden määritelmää. KHO katsoi, että liiketoimintakokonaisuuteen ei riitä ainoastaan yksittäiset rahavarat ja rahastosijoitukset. Kyseisessä tapauksessa liiketoimintasiirrossa ei sijoitustoiminta ollut siirtävässä yhtiössä riittävän aktiivista.

Liiketoimintasiirrossa perustetaan usein uusi yhtiö, jonka avulla rakennetaan konsernia. Käytännössä siirtävä yhtiö omistaa uuden tytäryhtiön koko osakekannan, johon liiketoimintakokonaisuus siirretään. Osakeyhtiöoikeudella ja liiketoimintasiirrolla on vahva yhteys toisiinsa, sillä siinä on usein kyse uuden yhtiön perustamisesta tai osakeannista ja osakkeiden merkintähinnan maksamisesta apportiomaisuudella. (Immonen 2014, luku 9.1.)

Rahavastike on liiketoimintasiirrossa kokonaan kielletty ja vastikkeen tulee muodostua yksinomaan vastaanottavan yhtiön uusista tai hallussa olevista vanhoista osakkeista. Järjestelyä voidaan ajatella tietynlaisena vaihtokauppana. (Ahola 2018) Liiketoimintaa siirtävän yhtiön ei tarvitse jatkaa toimintaansa siirron jälkeen. Vastaanottavan yhtiön ehtona taas on liiketoiminnan jatkuvuus, vaikka siirron jälkeen se jakautuisi tai sulautuisi. (Katramo ym. 2013 luku 2.3.4.)

Vastikeosakkeiden hankintamenoksi verotukseen muodostuu siirrettyjen varojen vähentämättä oleva määrä vähennettynä siirtyneiden velkoja ja varausten määrällä. Hankin-

tameno ei voi olla verotuksessa negatiivinen, joten sen on oltava vähintään velkojen ja varausten suuruinen. (Verohallinto 2018). Hallituksen esityksen 177/1995 mukaan veronalaiseksi luovutushinnaksi katsotaan alkuperäinen hankintameno tai sitä alempi todennäköinen luovutushinta. Jos luovutuksessa on käytetty korkeampaa luovutushintaa, se luetaan veronalaiseksi tuloksi.

Liiketoimintasiirtoa ei osakevaihdon tavoin käsitellä suoraan OYL:ssa ja se on periaatteessa vain verotuksellinen käsite. Liiketoimintasiirto on veroneutraali vaihtoehto liiketoimintakaupalle ja sitä säädellään EVL:ssa sekä TVL:ssa. EVL 52 d §:n mukaisesti liiketoimintasiirrossa siirtyvä omaisuus luetaan vähennyskelpoiseksi hankintamenoksi vastaava määrä kuin on 2 momentin mukaisesti luettu siirtävän yhtiön veronalaiseksi luovutushinnaksi. Hankintamenoon sovelletaan niin sanottua arvosymmetriaa sekä jatkuvuuden periaatetta. Siirto voidaan toteuttaa joko käyvin arvoin tai kirja-arvoin. Riippuen siitä kummalla tavalla siirto tehdään, vastaanottanut yhtiön verotuksessa luetaan poistamaton hankintameno. (Viitala 2000, luku 9.4.) Muut siirtyneet vähennyskelpoiset menot kuin hankintamenot saa vähentää verotuksessa samalla tavoin kuin ne olisi vähennetty siirtävän yhtiön verotuksessa. Luovuttajayhtiön verotukseen ei tuloudu arvonnousua, joten verotuksellisen hankintamenon on pysyttävä myös luovutuksensaajan verotuksessa samalla tasolla kuin siirrettävän yhtiön verotuksessa. Eli luovutuksensaajayhtiön kulut eivät verotuksellisesti nouse, eikä niitä pääse hyödyntämään esimerkiksi poistojen muodossa. (Lakari & Engblom 2012, 208.) On myös hyvä huomioida, ettei vastaanottava yhtiö saa siirtävän yhtiön verotusasemaa muutoin.

Liiketoimintasiirron jälkeen yhtiöt jäävät aina olemaan toimintaa jatkavina tai ainakin omistavina holdingyhtiöinä. Yleisesti on kannattavaa organisoida siirto ja toiminnot niin, että molempia yhtiöitä voidaan verottaa elinkeinoverolain nojalla. Tällöin siirtävälle tai vastaanottavalle yhtiölle ei tule ongelmia tulolähdejaottelun kanssa. (Immonen 2014, luku 9.2.) Yritysjärjestelystä on maksettava varainsiirtoveroa vain, mikäli kauppaan sisältyy arvopapereita tai kiinteistö. VSVL 43 §:n mukaan varainsiirtoveroa voidaan kuitenkin hakea palautettavaksi, kun toimintaa jatkaa perustettu yhtiö.

Liiketoimintasiirrosta syntyy usein konserni ja jotta konserniavustusta päästään hyödyntämään, on siirron aikataulutuksen kanssa oltava tarkkana. Konsernisuhteen tulee kestää koko verovuoden ajan ja tilikausien tulee päättyä samanaikaisesti. Konserniavustusta ei

voida antaa, jos emoyhtiön verotukseen sovelletaan tuloverolakia tai se ei ole jatkanut liiketoimintaa. (Viitala ym. 2000, luku 22.)

12 JAKAUTUMINEN

Jakautumisen tavoitteena on muuttaa joustavasti yritysrakennetta ja sen avulla voidaan esimerkiksi keventää yhtiön tasetta. Järjestelyssä siirtävän ja vastaanottavan yhtiön omistus on yleensä sama, minkä vuoksi siinä ei ole merkittäviä vaikutuksia suoraan vastaanottavalle yhtiölle. Yritysjärjestelynä se tulee yhtiöille usein ajankohtaiseksi ennen yrityskauppatilannetta, erityisesti silloin kun yhtiön omaisuuteen kuuluu kiinteistö tai muuta ylimääräistä omaisuutta, joka halutaan erottaa tulevasta yrityskaupasta. Jakautumisella ei yleisesti ole vaikutuksia sopimuksiin, henkilöstöön tai muihin liiketoiminnallisiin seikkoihin. (Katramo ym. 2013 luku 2.3.1.)

Jakautumisessa järjestellään uudelleen osakkeenomistajien omistusta ja OYL: mukaan, kokonaisjakautuminen on pääasiallinen jakautumismuoto. Kokonaisjakautuminen on yrityksille raskaampi toimenpide yritys- ja yhteisötunnuksen vaihtumisen vuoksi. Verotuksellisesti kokonaisjakautuminen voidaan toteuttaa joustavasti, sillä jakautunut yhtiö pystyy määrittelemään omaisuuserät, jotka siirtyvät uudelle perustetulle yhtiölle. Veron kierron estämiseksi vaatimuksena on, että kokonaisjakautumisessa yhtiö jakautuu kahdeksi uudeksi yhtiöksi. Veroneutraali kohtelu edellyttää EVL 52 c §:ssä säädettyjen edellytysten täyttymistä, eli kaikki varat ja velat on siirrettävä tai yksi tai useampi liiketoimintakokonaisuus jää siirtävään yhtiöön. Ero osittaisjakautumisen kanssa tulee siitä, että kokonaisjakautumisessa jakautuva yhtiö purkautuu. Yhtiö purkautuu selvitysmenettelyttä ja sen y-tunnus poistuu. (Immonen 2014. luku 11.1.)

Vuonna 2007 lakimuutoksen myötä OYL sekä EVL mahdollistivat osittaisjakautumisen. Osittaisjakautuminen on liiketoiminnan kannalta yhtiöille huomattavasti kevyempi järjestely. Siinä jakautunut yhtiö jää edelleen olemaan ja osa sen liiketoiminnasta muodostaa uuden yhtiön. Osittaisjakautumisen puolesta verolainsäädäntö edellyttää, että siirrettävä kokonaisuus muodostaa selkeän liiketoimintakokonaisuuden. Osittaisjakautumisen jälkeen yhtiölle jää oma liiketoiminta, joka on itsenäinen taloudellinen yksikkö. (Katramo ym. 2013 luku 2.3.1.) Liiketoimintakokonaisuus käsitteenä on joissain tapauksissa aiheuttanut epäselvyyksiä, minkä vuoksi jakautumisissa on hyvä hakea ennakkoratkaisua Verohallinnolta. (Ahola 2018.)

Kokonaisjakautumista sekä osittaisjakautumista säädellään OYL:n luvussa 17 sekä vero-oikeudellisesti EVL 52 c §:ssä ja TVL 28 §:ssä. Osakeyhtiölaki ja verolait ovat vahvasti yhteydessä toisiinsa, mutta kaikkia osakeyhtiölain sallimia säännöksiä ei verotuksessa käsitellä jakautumisina. Keskeisin ero lakien välillä on osakkeenomistajille annettava vastike. Verolait ovat tässä huomattavasti rajoitetumpi kuin osakeyhtiölaki. Verotuksessa jakautuvan yhtiön osakkeenomistajat saavat vastikkeena omistussuhteiden mukaisesti vastaanottavan yhtiön liikkeelle laskemia uusia osakkeita. Osakeyhtiölaki taas sallii myös olemassa olevat vanhat osakkeet. Varainsiirtoveroa jakautumisesta tulee maksettavaksi, jos vastikkeena suoritetaan muuta omaisuutta kuin vastaanottavan yhtiön uusia osakkeita, kuten rahaa tai vanhoja osakkeita. OYL:n 17 luvussa säännellään, että vaastike saa olla myös rahaa, mutta enintään kymmenen prosenttia osakkeiden nimellisarvosta. Jos nimellisarvo puuttuu, kymmenen prosenttia lasketaan maksettujen osakkeiden osuudesta yhtiön osakepääomaan.

Vastaanottavan yhtiön osakkeiden vähennyskelpoinen hankintameno määräytyy elinkeinoverolain 52c.5 §:n perusteella. Pykälä määrittelee, että jakoperusteena käytetään vastaanottavalle yhtiölle siirtynyttä osaa jakautuvan yhtiön nettovaroista. Osittaisjakautumisessa taas jakautuneen yhtiön osakkeiden hankintamenoksi katsotaan se osa jakautuvan yhtiön osakkeiden hankintamenosta, joka vastaa sille jäänyttä osaa jakautuvan yhtiön nettovarallisuudesta. Jos yhtiölle siirtyvän nettovarallisuuden suhde olennaisesti poikkeaa näiden yhtiöiden osakkeiden käypien arvojen suhteesta, hankintamenon jako perusteena käytetään osakkeiden käypien arvojen suhdetta.

Jakautunut yhtiö voi jäädä toiminnastaan joko EVL- tai TVL-velvolliseksi. Vastaanottanut yhtiö on yleensä EVL:n mukainen verovelvollinen ja sen verostatus on merkityksellinen etenkin vahvistettujen tappioiden käytössä. TVL 123 §:n 1 momentin mukaan jakautumisessa sekä sulautumisessa tappiot siirtyvät vastaanottavalle yhtiölle, siltä osin kuin on ilmeistä, että niiden katsotaan siirtyneen toiminnan mukana ja muilta osin siinä suhteessa, kun arvostamisesta verotuksessa annetun lain 2 luvussa tarkoitettu nettovarallisuus siirtyy yhteisöille. Jos jakautuvan verotuksessa on useita tulolähteitä, tulolähteen vahvistetut tappiot siirtyvät niille vastaanottaville yhtiöille, joilla on vastaava tulolähde. Käytännössä tappion jäljittäminen voi olla haastavaa ja niiden hyödyntämisessä on hyvä noudattaa erityistä varovaisuutta. Vastaanottavan yhtiön osakkaiden on myös omistettava tappiovuoden alusta lukien yli puolet jakautuvan yhtiön osakkeista. Yleensä tämä

omistusrajaedellytys täyttyy lähes aina, sillä verotuksellinen edellytys on, että omistusrakenne ei saa muuttua uusissa yhtiöissä. (Ahola 2018.)

Tapauksessa KHO 2017:8 arvopapereita omistanut X Oy siirsi kokonaisjakautumisessa elinkeinotoiminnan tulolähteeseen kuuluvat varat ja velat A Oy:lle ja B Oy:lle. X Oy:llä oli vahvistettuja tappioita, jotka olivat syntyneet Y AB:n osakkeiden hankinnoista ja siitä aiheutuneista korkomenoista. KHO perusteli päätöstään TVL 123 §:n 1 momentilla niin, etteivät tappiot siirry vastaanottajalle liiketoiminnan mukaan vaan toiminnan mukaan. Toiminnalla puolestaan edellytetään tietynlaista jatkuvuutta, pysyvyyttä sekä erotettavuutta jakautuvan yhtiön kanssa. Näillä perusteilla vastaanottaja A Oy ei saanut elinkeinotoiminnan tulolähteen vahvistettuja tappioita käyttöönsä nettovarallisuuden mukaan, sillä liiketoiminta perustui tuloverolain alaiseen toimintaan.

Jakautumisessa omistusrakenne muuttuu ja sillä on vaikutuksia myös konserniavustuksiin. Konserniavustus on mahdollista, mikäli uusien yhtiöiden tilikaudet päättyvät samaan ajankohtaan. Jos tytäryhtiöiden osakkeet siirtyvät ja emoyhtiö vaihtuu vastaanottajaksi, voi konserniavustuksen jako olla mahdollista heti jakautumisen jälkeen. Jakautumisessa sovelletaan jatkuvuuden periaatetta, joka pätee myös konserniavustusta arvioidessa. (Immonen 2014, luku 11.3.6.)

13 SULAUTUMINEN

Sulautumisesta käytetään termiä fuusio ja se on harvinaisempaa pienyritysten osalta, mutta ei täysin mahdoton tai turha vaihtoehto. Sulautumiseen on olemassa erilaisia mahdollisuuksia ja toteutustapoja, mutta sen harvinaisuuden vuoksi työssä esitellään vain sen pääpiirteet. Sulautumisen tavoitteena on usein hallinnon tehostaminen konsernissa.

Osakeyhtiöiden sulautumista säädellään OYL 16 luvussa. Osakeyhtiö voi sulautua toiseen osakeyhtiöön, jolloin sulautuvan yhtiön varat ja velat siirtyvät vastaanottavalle yhtiölle. EVL 52 a §:n mukaan sulautumisvastikkeena hyväksytään vastaanottavan yhtiön uusia tai hallussa olevia osakkeita. Vastikkeena voidaan käyttää rahaa, kuitenkin enintään 10 prosenttia osakkeiden yhteenlasketusta nimellisarvosta tai sen puuttuessa vastaavasta osuudesta maksetusta osakepääomasta. OYL sallii vastikkeena annettavan myös muuta omaisuutta ja sitoumuksia. Rahavastikkeet muodostavat heti tuloverovai-
kutteista tuloa, minkä vuoksi ne ovat harvinaisia ja niitä pyritään välttämään.

OYL ja EVL eivät siis ole identtiset sulautumissäännösten osalta. EVL 52 a ja b §:n periaatteena on muiden yritysjärjestelyiden tavoin jatkuvuuden periaate. Vaikka sulautuva yhtiö purkautuu OYL:n nojalla, se jää vero-oikeudellisesti olemaan. Verokohtelu ei siis ole sama kaikissa OYL 16 luvun määrittämissä sulautumisissa. Vero-oikeudellisesti sulautumisen tulee täyttää EVL 52 a §:n erityisvaatimukset, jotta järjestelyä käsitellään samoin verotuksessa. EVL edellyttää, että yksi tai useampi osakeyhtiö purkautuu selvitysmenettelyttä ja siirtää kaikki varansa ja velkansa toiselle osakeyhtiölle. Tästä esimerkkinä kolmikantasulautuminen, joka osakeyhtiölaissa hyväksytään. Siinä jokin muu taho kuin vastaanottava yhtiö antaa sulautumisvastiketta. Elinkeinoverolain 52 a ja b §:n erityissäännöksissä sitä ei sovelleta, jonka vuoksi se ei ole veroneutraali.

Sulautumisen verokohtelu on vuosien mittaan vaihdellut ja suurimmat muutokset ovat koskeneet fuusiotuloksen verotusta. Joinain vuosina siihen on kohdistunut veroaikutuksia ja toisina vuosina taas ei. Siitä riippuen sulautumista yritysjärjestelynä on suosittu tai päinvastoin kartettu. Niinä hetkinä, kun sitä on karteltu, yritykset ovat sulautumisen sijaan purkaneet yhtiöitä. Tällä hetkellä sulautumiseen harvemmin liittyy verotuksellisia ongelmia, koska sillä on neutraalin verojärjestelmän piirteitä. Tähän on vaikuttanut

vuonna 1996 Suomeen tullut direktiivimuutos, jossa säädettiin, ettei Euroopan unionin jäsenvaltioiden rajan yrittäviä yritysjärjestelyitä saa verottaa ankarammin. Käytännössä direktiivin soveltuminen vaikutti myös Suomessa tehtäviin yritysjärjestelyiden verotukseen. (Immonen 2014, luku 5.2.1.)

Sulautumisen merkittävä veroneutraali kohtelu on tappion ja voiton verotus. Fuusiotappio syntyy erotuksena vastaanottavan yhtiön maksamasta hankintamenoista, kun sulautuvan tytäryhtiön osakkeiden hankintameno on suurempi. Voitto taas on silloin, kun osakkeiden hankintameno on pienempi. Se on laskennallinen erä, josta ei EVL 52b. 1 §:n mukaan synny veronalaista tuloa eikä vähennyskelpoista tappiota.

EVL 52 b §:n mukaan sulautuvaa ja vastaanottavaa yhtiötä käsitellään erillisinä verovelvollisina siihen asti, kun sulautuminen on tullut voimaan. Se tarkoittaa myös sitä, että jokainen yhtiö on tällöin vastuussa omista varoistaan ja veloistaan eli myös veroistaan. Samassa pykälässä säädetään, ettei sulautuminen aiheuta välittömiä tuloveroseuraamuksia, mikäli se on tehty elinkeinoverolain 52 a §:n edellyttämässä muodossa. Näin ollen sulautumisesta ei aiheudu veronmaksuvelvollisuutta, eikä siitä synny välitöntä veroetua. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että yritys ei saa elinkeinoverolain 52 b §:n mukaan verotuksessa vähentää sulautumisvuoden verovuonna käyttöomaisuuden hankintamenoa ja tai muita pitkävaikutteisia menoja poistoina, kuin enintään määrän joka vastaa verovuoden enimmäispoistoa. Tästä vähennetään vielä sulautuvan yhtiön verotuksessa verovuonna hyväksyttävä poiston määrä. Sulautumisen poistot saadaan tehdä siis vain yhteen kertaa. Pääsääntönä on, että sulautuvan yhtiön kuluvarasto sekä poistopohja siirtyvät vastaanottavalle yhtiölle eli se perii sulautuvan yhtiön verotusaseman.

Yritysjärjestelystä aiheutuu yhtiöille veroseuraamuksia ja sulautuvan yhtiön katsotaan verotuksessa purkautuvat, jos EVL 52 a ja 52 b §:n sulautumisen edellytykset eivät täyty tai voidaan katsoa, että kyseessä on EVL 52 h §:ssä säädetty veron kiertämistilanne. Sulautuvan yhtiön omaisuus arvostetaan EVL 51 d §:n mukaan käypään arvoon ja niiden lisäksi varaukset purkautuvat veronalaiseksi tuloksi. Vastaanottavalla yhtiöllä ei silloin siirry vahvistetut tappiot. (Verohallinto 2015.).

Sulautumisessa siirtyy vain kiinteää omaisuutta tai arvopapereita, jonka vuoksi VSVL 4.5 §:n mukaan siitä ei tarvitse maksaa varainsiirtoveroa. Varainsiirtoverovapaus edellyttää, että sulautuminen on OYL:n mukainen, eli se ei ole sidottu EVL:n sulautumis-

säännöksiin. VSVL 4 §:n mukaan vastaanottavan yhtiön on suoritettava veroa kuitenkin siltä osin kuin vastike sulautuvan tai jakautuvan yhtiön osakkeista suoritetaan muuna omaisuutena kuin vastaanottavan yhtiön uusina osakkeina esimerkiksi rahana.

Konserniavustus on sulautumisen jälkeen mahdollinen, jos omistus on koko verovuoden ajan vähintään 90 prosenttia tytäryhtiöiden osakkeista. Samoin kuin muissa yritysjärjestelyissä, tilikauden on päätyttävä samaan ajankohtaan. Yleinen ongelma on, että fuusion voimaantulo vuosi sekä konsernisuhteen kesto ovat eriaikaisesti tapahtuneet. Usein fuusiovuonna ei vielä päästä antamaan konserniavustusta, mutta huolellisella suunnittelulla sitä voidaan päästä jo heti ensimmäisenä vuonna hyödyntämään. Yhtiöiden on hyvä siis muistaa, ettei sulautumista kannata tehdä kesken tilikauden, mikäli se on mahdollista. Estettä avustukseen ei kuitenkaan synny, jos emoyhtiö sulautuu toiseen yhtiöön kesken tilikauden. Tällöin tytäryhtiöiden välillä voidaan konserniavustus antaa. (Immonen 2014, luku 5.2.1.)

Sulautumisella on vaikutusta nettovarallisuuteen, joka taas vaikuttaa yhtiön matemaattiseen arvoon. Nettovarallisuutta laskettaessa siitä vähennetään sulautumisvastike sekä ulkona olevien osakkeiden lukumäärä. Fuusiotappio taas voidaan lukea siihen lisäyksenä. Nettovarallisuus vaikuttaa suoraan osingonjaon verotukseen, jonka vuoksi on tärkeää, että siihen lisätään ja vähennetään oikeat erät. (Immonen 2014, luku 5.2.1.)

Vastaanottavalla yhtiöllä on mahdollisuus käyttää verotuksessa hyväkseen sulautuvan yhtiön tappioita. Tämä edellyttää, että vastaanottava yhtiö omistaa yli puolet sulautuneen yhtiön osakkeista sen vuoden alusta, minkä vuoden eristä on kysymys. Sen lisäksi tappion on siirryttävä vastaanottavaan yhtiöön, sekä sillä tulee olla oikeus niiden käyttöön. (Lakari & Engblom 2012, 220.)

14 POHDINTA

Kahta samanlaista yrityskauppaa tai yritysjärjestelyä ei ole ja jokainen niistä on omanlaisensa prosessi. Ne vaativat yrityksiltä ja etenkin yrityksen johdolta huolellista suunnittelua heti alusta alkaen. Yrityskauppaa tai -järjestelyä ennen on hyvä määritellä selkeästi ensin yrityksen omat tavoitteet, tarkoitukset, taustat sekä tulevaisuuden suunnitelmat. Vasta sen jälkeen oikea yrityskauppa- tai yritysjärjestelymuoto on helpommin saavutettavissa.

Yrittäjien ei kannata lähteä omin neuvoin toteuttamaan pientäkään yrityskauppaa tai -järjestelyä. Prosessit ovat monivaiheisia, minkä vuoksi asiantuntija-apu korostuu merkittävästi. Yrittäjien on aina hyvä hyödyntää erityisesti juridiikan, taloushallinnon ja verotuksen asiantuntija-apua, jotta lopputulos olisi mahdollisimman kannattava jokaiselta osa-alueelta. Mikäli yrittäjä ei ole valmis panostamaan taloudellisesti asiantuntija-apuun, on lähtökohtaisesti yrityskauppa- ja järjestelytilanne heikolla pohjalla. Verolait määrittelevät yrityskauppa- ja -järjestelytilanteita, minkä vuoksi ne on toteutettava hallitusti, sekä lain sallimissa rajoissa. Verokohtelu voi olla merkittävä riski ja jopa avainkoko järjestelyn onnistumiseen. Yrittäjien on hyvä huomioida, että moni järjestely on mahdotonta jälkeinpäin korjata ja taloudellinen menetys voi olla moninkertainen verrattuna asiantuntijakustannuksiin. Ennakkoratkaisu Verohallinnolta tai keskusverolautakunnalta on monessa tapauksessa suositeltava vaihtoehto, jotta voidaan välttyä myöhemmin verokohtelun tulkintaongelmilta. Pienemmätkin yrityskaupat ja -järjestelyt tulee suorittaa huolella, sillä niiden veroseuraamukset voivat olla yllättävän mittavia. Paras lopputulos saadaan, kun asiakasyritykset ottavat ostoaiheet ja tulevaisuuden tavoitteet mahdollisimman hyvissä ajoin esille, kauppaan ja järjestelyyn varataan riittävästi aikaa sekä ne suunnitellaan, toteutetaan ja jälkihoidetaan asiantuntijoiden kanssa yhteistyössä.

Yrityskauppa- ja -järjestelymahdollisuudet ostajalle tai vastaanottajalle ovat hyvin erilaiset. Yrityskaupoissa ostajan ja myyjän välille ei jää usein minkäänlaista omistussuhdetta tai muuta yhteyttä. Kauppatilanteissa myyjä siirtää koko osakeomistuksen tai liiketoiminnan ostajalle. Yritysjärjestelyiden puolella järjestellään pääsääntöisesti vain toimintaa ja omaisuutta uudelleen. Järjestelyn tavoitteena on siirtää toiminnot tai omai-

suuserät, joko kokonaan uusin tai jo olemassa oleviin yhtiöihin, sekä rakentaa niiden avulla joustava ja toimiva konsernirakenne.

Yrityskaupassa verot tulevat maksettavaksi pääsääntöisesti aina sille joka saa rahat, eli myyjä. Ostajalle ei siirry yrityskaupassa myyjän verostatusta ja osapuolia kohdellaan itsenäisinä verovelvollisina. Yleisesti yrityskauppojen verovaikutukset ovat ostajalle hyvin pienet, kun kauppa on toteutettu järkevästi. Vaikka kaupan verot pääsääntöisesti maksaa myyjä, ei yrityskauppatilanteissa voida ostajan mahdollisia veroriskejä sivuuttaa kokonaan. Merkittäviä verovaikutuksia voi tulla huolimattomasta kaupan suunnittelusta ja toteutuksesta. Esimerkiksi huonosti laadittu due diligence tai väärin arvostettu omaisuus, voi tulla yrittäjälle myöhemmin taloudellisesti kalliiksi.

Yritysjärjestelyiden puolella omistussuhteet ja omaisuudensiirto aiheuttavat verotuksessa tulkinnanvaraisia tilanteita, joihin on usein hankala varautua riittävän tehokkaasti. Vastaanottajan verovaikutukset määräytyvät siirtyvän omaisuuden mukaan ja uudelleen järjestetyn omistusrakenteen kautta voidaan saada erilaisia verohuojennuksia. Yritysjärjestelyiden verokohtelussa on mahdollisuuksia verotuksen lykkääntymiseen eli veroneutraaliin kohteluun, jonka takia sitä säädellään tarkoin EVL:ssa ja TVL:ssa. Suurin osa yritysjärjestelyistä on vain vero-oikeudellisia käsitteitä, eikä OYL niitä suoraan sääntele.

Liitteenä oleva muistilista toimii raportin tiivistelmänä eri yrityskauppa- ja -järjestelymuodoista, sekä niiden verovaikutuksista. Se auttaa hahmottamaan omistussuhteiden siirtymistä ja verokohtelun vaikutuksia kauppa- ja järjestelykohtaisesti. Kun omaa kauppaa tai järjestelyä aloitetaan ajatuksen tasolla työstämään, muistilista toimii parhaiten kertauksena eri toteutusmuodoista, sekä niiden verokohtelun pääpiirteistä. Muistilista ei tuo yrittäjälle riittävästi tietoa, jos pohjatuntemusta aihealueeseen ei ole. Yrityskaupat ja yritysjärjestelyt ovat kaksi hyvin erilaista toteutusmuotoa. Usein ne ovat jatkumoina toisistaan, minkä vuoksi yrittäjän on hyvä ymmärtää molempien järjestelyiden yleiset pääperiaatteet.

LÄHTEET

Ahola, K. CEO, 2018. Tuloverotuksen erityiskysymyksiä asiantuntijoille III. Luento. 6.2.2018. Tampere. Ahola Consulting.

Applex 2017. Luento ja luentomateriaali yrityskaupasta ja sen verotuksesta 27.10.2017. Tampere.

<http://www.applex.fi/wp-content/uploads/Yrityskaupan-ABC.pdf>

HE 177/1995. Hallituksen esitys Eduskunnalle yritysjärjestelyjä koskevien elinkeinotulon verottamisesta annetun lain ja eräiden muiden lakien säännösten muuttamisesta.

Honkamäki, T. & Pennanen, M. 2010. Yritysjärjestelyjen käsikirja. Kirjanpito, verotus ja yhtiöoikeus. Helsinki: WSOYpro.

Immonen, R. 2014. Yritysjärjestelyt. Helsinki: Talentum Media.

Järvenoja, M. 2007. Yritysjärjestelyjen verotus. Helsinki: WSOYpro: Suomen ekonomiliitto.

Katramo, M. Laurila, J. Matinlauri, I. Niemelä, J. Svennas, K., & Wilkman, N. 2013. Yrityskauppa. Helsinki: Sanoma Pro.

Kukkonen, M. & Walden, R. 2016. Pk-konsernin verosuunnittelu. Helsinki: Talentum Media Oy

Lakari, T. Engblom, A. 2012. Käytännön sukupolvenvaihdos. Yritysrakenteet ja verotus. Helsinki: KHT-media.

Leppiniemi, J. & Lounasmeri, S. 2000. Yritysrahoitus. Alma Talent Fokus. Helsinki: WSOYpro.

Liiketoimintakauppa. 2018. Luettu 18.2.2018.

<https://www.finnvera.fi/alku/tietoa-yrityksen-ostajalle/liiketoimintakauppa>

Liljeström, C. Nurminen, K. & Torniainen, T. Talous ja rahoitus. Bonnier Business Forum.

Ossa, J. 2014. Yritystoiminnan verotus. Helsingin kamari Oy.

Pwc. 2017. Luettu 14.4.2018

<https://uutishuone.pwc.fi/yhteisöjen-tulolahdejako-poistumassa/>

Suomen Yrityskaupat Oy. N.d. Luettu 3.1.2018.

https://www.yrityskaupat.net/vinkit_s.php?sid=972

Talouselämä. 2011. Luettu 2.4.2018

<https://www.talouselama.fi/uutiset/miten-lisakauppahintaa-kaytetaan-yrityskaupassa/fb7aa659-709f-3b78-afbd-36c22f5a6ea7>

Valtiovarainministeriö. Hankenumero VM017:00/2018.

Verohallinto 2013. Ennakkoratkaisu- ja poikkeuslupahakemuksen tekeminen ja siihen annettava päätös. Luettu 3.4.2018

https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/47819/ennakkoratkaisu_ja_poikkeuslupahakemuks/

Verohallinto 2015. Ennakonpidätys osingosta ja Verohallinnolle annettavat ilmoitukset. Luettu 17.4.2018

https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48467/ennakonpidatys_osingosta_ja_verohallinn3/

Verohallinto 2014. Veron kiertämissäännöksen soveltaminen. Luettu 9.4.2018

https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/49027/veron_kiertamissaannoksen_soveltamine/

Verohallinto 2016. Yhteisön käyttöomaisuusosakkeiden luovutusten verokohtelu. Luettu 14.3.2018

https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48258/yhteison_kayttoomaisuusosakkeiden_luovu/

Verohallinto 2016. Yritysjärjestelyt ja verotus – liiketoimintasiirto. Luettu 10.4.2018

https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48196/yritysjarjestelyt_ja_verotus_liiketoim/

Verohallinto 2017. Yritysjärjestelyt ja verotus – sulautuminen. Luettu 12.4.2018

<https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48553/yritysj%C3%A4rjestelyt-ja-verotus---sulautuminen/>

Viitala, T. Tikka, K. Nykänen, O. Juusela, J. 2000. Yritysverotus I-II. Helsinki: WSOYpro 2000, Sanoma Pro Talentum, Media Alma Talent Oy.

Yrityspörssi. Yrityskaupan verotus. Luettu 7.3.2018

<https://www.yritysporssi.fi/artikkelit/yrityskaupan-verotus/11>

Yrittäjät. 2018. Yrityskaupan muistilista. Luettu 8.3.2018

<https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/omistajanvaihdos/yrityskaupan-muistilista-318142>

Yrittäjät. 2018. Arvonmääritys. Luettu 14.4.2018

<https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/omistajan-ja-sukupolvenvaihdos/arvonmaaritys-316987>

OIKEUSTAPAUKSET

7.3.2012/688 KHO:2012:23

10.5.2017/2227 KHO:2017:78

8.10.2008/2482 KHO:2008:74

19.1.2017/152 KHO:2017:8

LIITTEET

Liite 1. Muistilista toimeksiantajan asiakasyrityksille